

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií.

JIŘÍ PEŠÁT

VI. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika - správní činnost

RASOVÉ PŘEDSUDKY V SOUČASNÉ ČESKÉ KULTUŘE

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Pavel NEUMEISTER, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Pavla Neumeistera, Ph.D. K práci jsem použil literaturu a prameny uvedené v seznamu. Souhlasím, aby práce byla uložena na Palackého univerzitě v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Loučanech, dne 10. dubna 2010

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování :

Děkuji všem členům mé rodiny, přátelům a spolupracovníkům, kteří mi pomohli při získávání potřebných informací, byli mi nápomocni radou v podobě předaných zkušeností, materiálových podkladů k práci, vytvořením příjemného pracovního prostředí a morální podporou.

Rovněž tak děkuji vedoucímu práce Mgr. Pavlu Neumeisterovi PhD. za odborné vedení práce.

Loučany dne 10. dubna 2010

Jiří Pešát

OBSAH

ÚVOD	7
------------	---

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

1.1 RASA (Lidská)	9
1.2 NÁRODNOST	9
1.3 ETNIKUM	9
1.4 DISKRIMINACE	10
1.5 XENOFOBIE	11
1.6 IMIGRACE	11
1.7 MINORITA	12
1.8 TRESTNÝ ČIN	12

2. REMINISCENCE -POHLED DO HISTORIE	13
---	----

3. IMIGRACE.....	17
------------------	----

4 POSTAVENÍ MENŠIN VE SPOLEČNOSI V MEZINÁRODNÍCH

DOKUMENTECH	22
-------------------	----

4.1 Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN, 1965).....	22
--	----

4.2 Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv (OSN, 1966).....	23
---	----

4.3 Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod	23
---	----

4.4 Charta základních práv evropské unie	23
--	----

4.5 Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy, 1995).....	24
--	----

4.6 Evropská charta regionálních a menšinových jazyků	25
---	----

5 ZÁKONNÉ NORMY ČESKÉ REPUBLIKY.....	25
--------------------------------------	----

5.1 Ústava České republiky	26
----------------------------------	----

5.2 Listina základních práv a svobod.....	28
---	----

5.3 Zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin.....	31
---	----

5.4 Zákon č. 40/2010 Trestní zákoník	32
--	----

5.4.1 § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	33
---	----

5.4.2. § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.....	34
5.4.3. § 400 Genocidium	34
5.4.4 § 401 Útok proti lidskosti	34
5.4.5 § 402 Apartheid a diskriminace skupiny lidí.....	35
5.4.6 § 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	35
5.4.7 § 404 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka..	36
5.4.8 § 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.....	36

EMPIRICKÁ ČÁST

PROJEKT VÝZKUMU.....	37
----------------------	----

1. CÍL VÝZKUMNÉ SONDY.....	37
----------------------------	----

1.1 Dílčí cíle výzkumu	38
------------------------------	----

1.2 Výzkumné otázky.....	38
--------------------------	----

1.3 Předpokládané výstupy práce	39
---------------------------------------	----

2. METODY ORGANIZACE VÝZKUMU

2.1 Pojmový aparát	39
--------------------------	----

2.2. Metody sběru dat a tvorby databáze	39
---	----

2.3 Podmínky výzkumu	42
----------------------------	----

2.4. Organizace výzkumu	42
-------------------------------	----

3. VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Jsou ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR zastoupeni příslušníci národnostních a etnických menšin?	43
---	----

3.2 Mají respondenti nějaké zkušenosti, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, s příslušníky jiných národností a etnik?.....	46
--	----

3.3 Je pravdivé tvrzení, že některé předsudky, vyznívající negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin, jsou široce zakořeněny v obecném povědomí obyvatel a že majoritní část populace je přesvědčena o jejich pravdivosti?.....	48
---	----

3.4 Mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností?	59
3.5 Jsou příslušníci majoritní části obyvatel České republiky ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny?.....	63
3.6 Jsou příslušníci majoritní části obyvatelstva ochotni zasáhnout v případě jejich styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny?	64
3.7 Souhrn výsledků výzkumu jednotlivých dílčích otázek – závěry provedených analýz	69
4. NÁVRHY A DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	71
5. ZÁVĚR.....	73

ÚVOD

V polovině dubna loňského roku otřásla Českem zpráva, kdy tehdy neznámí útočníci v noci hodili zápalné láhve do rodinného domu ve Vítkově na Opavsku, obývaného romskou rodinou. Plameny zranily tři lidi - rodiče a dvouletou Natálku, která skončila s popáleninami na téměř 80 procentech těla v ostravské nemocnici. Následným šetřením policie bylo zjištěno, že ze skutku jsou podezřelí čtyři obvinění stoupcí krajní pravice a incident dostal rasový podtext.

Prostřednictvím serveru Novinky.CZ jsem byl dne 2.7.2009 informován o případu, kdy pět neonacistů napadlo v Praze – Holešovicích skupinu obyvatel Srí Lanky.

„Neonacisté si skupinu Srílančanů vyhlédli nedaleko klubu Misch Masch a začali na ně dorážet, pokřikovat rasistická hesla a hajlovat. Protože se agresivita neonacistů stupňovala, dali se Srílančané na útěk. "Dvěma z nich se však utéci nepodařilo. Radikálové je dostihli a brutálně napadli," Výsledkem útoku bylo jedno těžké a jedno lehké zranění.

Ze stejného zdroje jsem se dne 4.3.2010 z vyjádření vysoké komisařky OSN pro lidská práva Navi Pillayové dozvěděl, že Romové v Česku a na Slovensku trpí diskriminací a tato situace se podle ní asi zhoršuje. " Zatímco Evropská unie a některé evropské vlády se snažily situaci Romů zlepšit, v mnoha dalších zemích včetně Slovenska a České republiky se jejich postavení patrně zhoršuje," citovala AFP z vystoupení komisařky, která v Ženevě představovala svou výroční zprávu Radě OSN pro lidská práva.

Vybrané případy útoků s rasistickým podtextem a informace o množící se rasové diskriminaci jsou jen kapkami v moři případů, se kterými se takřka každý den setkáváme v novinách, či v jiných sdělovacích prostředcích. Skutečnost je však o to více alarmující, když si člověk uvědomí, že se jedná pouze o činy, které vyjdou na povrch a které jsou uveřejněny v masmédiích.

Po přečtení uvedených článků je člověk šokován lidskou krutostí, nesnášenlivostí i bezcitností. Každý soudný člověk se musí zamyslet nad příčinami, prameny a důsledky rasismu a xenofobie. Jsem přesvědčený, že uvedená problematika se týká nás všech. Více jak třináct let pracuji u policie a za svoji praxi jsem se osobně setkal s mnoha případy, nesoucími zjevné stopy otevřeného, ale zrovna tak i skrytého, latentního rasismu. Každý z nás si musí uvědomit, že o příslušnost k určité rase, případně národu se ve většině případů nijak nezasloužil. Skutečnost, že já osobně

přináležím k českému národu mi byla dána do vínku, bez jakéhokoliv přičinění. Otázkou tedy zůstává, z jakého titulu či oprávnění si příslušníci tohoto etnika činí nárok na nadřazené postavení.

Ve své diplomové práci chci popsat nejen alarmující stav společnosti v souvislosti s danou problematikou, ale zejména poukázat na lhostejnost, laxnost a benevolenci k projevům rasismu, která převládá u značné části populace.

V části teoretické se zabývám především právy příslušníků národnostních menšin, skupin a etnik a právními normami, které by měly být zárukou dodržování práv osob příslušejících k národnostním, náboženským a jazykovým menšinám.

Empirická část mé diplomové práce je zaměřena na zjištění a porovnání míry rozšíření rasových předsudků a stereotypů ve vzorku populace tzv. civilistů, tj. občanů, kteří nejsou příslušníky bezpečnostních ozbrojených sborů a nemají co dočinění s vyšetřováním a pachateli trestné činnosti a vzorkem populace, jejíž členové jsou vesměs příslušníky policie ČR. Formou dotazníku ověřuji a zjišťuji míru rasové nesnášenlivosti a stupeň rozšíření rasově motivovaných předsudků v obou skupinách populace.

TEORETICKÁ ČÁST – zvláštní stránka

1. ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

1.1. Rasa (lidská)

„ je skupina lidí, kterou spojuje dlouhodobý společný vývoj, v jehož průběhu se vlivem rozdílného prostředí vytvořily shodné morfologické a fyziologické znaky (barva pleti, barva a tvar vlasů, očí, rysy tváře, tvar lebky, nosu atd.)“¹

1.2. Národnost

„ je příslušnost osoby k určitému národu, přičemž národ chápeme jako společenství, na jehož utváření mají největší vliv společné dějiny, společná kultura a společné území.

Běžně se určuje podle státu nebo oblasti narození, kde se člověk narodil nebo prožil dětství, nebo podle původu předků, zde zejména matky (neboť matka je téměř vždy jistá). Národnost se může změnit průběhem procesu naturalizace.

Obecně je možno říct, že význam pojmu národnost je složité definovat. Měnil se v průběhu dějin a je různý i zeměpisně. Podle definice použité při sčítání lidu 2001 se národností rozumí příslušnost k národu, národnostní nebo etnické menšině. Dále podle této definice není pro určení národnosti v České republice rozhodující mateřská řeč ani řeč, kterou člověk používá nebo lépe ovládá, ale jeho vlastní rozhodnutí. Je možné se hlásit k jedné i více národnostem, nebo také k žádné.“²

1.3. Etnikum

„ (z řeckého *ethnos*, tj. *lid*) je pojem, kterým se běžně označuje historicky vzniklá skupina lidí, kteří údajně mají společný historický původ, rasový typ, jazyk, materiální a duchovní kulturu, mentalitu a tradice a obývají společné území; dá se tedy také srovnat

¹ *Wikipedia the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16.6.2008, [cit. 2010-03-28]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lidsk%C3%A1_rasa>.

² *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 4. 5. 2006, 4. 5. 2006 [cit. 2010-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodnost>>.

s pojmem " kmen“. Ve skutečnosti je představa společného genetického původu příslušníků jednoho etnika zavádějící, a to kvůli migraci a míšení různých etnik mezi sebou, a odborníci proto chápou etnikum spíše jen jako skupinu lidí, kteří sdílí společnou kulturu. Několik etnik může tvořit národ.“³

1.4. Diskriminace

„(lat. *discriminare* = rozlišovat) je termín označující nějaké rozlišování. Nejčastěji se používá v negativním významu rozlišování lidí na základě příslušnosti k nějaké obecné skupině bez ohledu na schopnosti konkrétního jedince. Podle konkrétního kritéria diskriminace se hovoří o diskriminaci na základě rasy, náboženského přesvědčení, pohlaví, věku apod. Tyto druhy diskriminace jsou v moderních demokratických společnostech považovány za nepřijatelné a zpravidla jsou zakazovány zákony a mezinárodními úmluvami. V Česku diskriminaci zakazuje již Listina základních práv a svobod, ale zákazy konkrétních forem diskriminace se objevují i v dalších zákonech (např. v zákoníku práce).“⁴

Definice diskriminace byla rovněž stanovena Evropskou unií ve směrnici rady č. 2000/43 EC z června roku 2000. Jedná se o prováděcí směrnici provádějící zásadu rovného zacházení s lidmi bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ. Diskriminace je zde rozdělena na několik oblastí, kdy se jedná o tzv. přímou diskriminaci, což je konání, kdy je s jednou osobou zacházeno méně příznivě než

s jinou osobou ve srovnatelné situaci z důvodu jejího rasového nebo etnického původu. Dále je zde rozeznávána nepřímá diskriminace, kdy na první pohled neutrální ustanovení, kritérium nebo postup daný konkrétním způsobem znevýhodňuje členy určitého rasového nebo etnického původu vůči jiným osobám. Současně je zde však uvedeno, že takový postup je oprávněný v případě, pokud je dané ustanovení či postup

³ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW:<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etnikum>>.

⁴ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW:<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Diskriminace>>.

opodstatněno legitimním cílem a prostředky pro dosažení tohoto cíle jsou patřičné a potřebné.

1.5. Xenofobie

„ je odborný termín ze sociologie, který v doslovném překladu znamená strach z cizinců. Obecně se slovo používá k označení mezilidské nesnášenlivosti a předsudků vůči lidem z jiné země, či při nedostatku úcty k jejich tradicím a rozdílné kultuře.

Abstraktně se slovo používá jako strach z neznámého, či z cizích věcí. Na rozdíl od pojmu rasismus se může vztahovat i k jiným (inteligentním) živočišným druhům, i když takové použití se zatím objevuje převážně jen ve sci-fi nebo fantasy.

Xenofobie znamená doslovně přeloženo “strach z neznámého”. Tento strach, obavu, opatrnost mají pudově zakódovanou všichni živočichové. Je to přírodní mechanismus, pomáhající přežít, je to pud sebezáchovy.

Většina xenofobních pocitů je naprosto iracionálních a založených na předsudcích. Na opačných předsudcích je založen šovinismus. Xenofobní prohlášení a poznámky jsou v euroatlantické civilizaci považovány oficiálně za nemorální až protizákonné, stejně jako xenofobní humor. Mezi lidmi panuje povědomí o tom, že xenofobie je oficiálně nekorektní, ale v soukromém životě se většina lidí větších či menších projevů xenofobie nestrání. “⁵

1.6 Imigrace

„ Přistěhovalectví, neboli imigrace (opakem je emigrace) je proces, při němž se na území státu usazují obyvatelé přicházející ze zahraničí. Konají tak z ekonomických, politických či náboženských důvodů. “⁶

⁵ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>>.

⁶ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Imigrace>>.

1. 7 Minorita (menšina)

„ Menšina jako sociologický, politologický a kulturně antropologický pojem označuje dobře vymezenou skupinu osob, jež se odlišuje od okolní "většinové" společnosti a obvykle se i sama jako skupina chápe. Například lidé se zelenýma očima jsou sice "v menšině", ale menšinu v tomto sociologickém smyslu netvoří, pokud se o nich nezačne veřejně diskutovat, nezačnou se sdružovat, případně vytvářet nějakou reprezentaci. Status menšiny je ovšem závislý na celku, vůči němuž se jako menšina vymezuje: například Korsičané jsou na Korsice naprostou většinou, kdežto menšinou v rámci Francouzské republiky.“⁷

1.8 Trestný čin

„ Trestný čin (u mladistvých pachatelů je nazýván provinění) je v českém trestním právu jediným základem trestní odpovědnosti. Je chápán jako ucelená množina přesně vymezených znaků, jež musí být všechny naplněny v zákonem předpokládané míře, a to v době spáchání skutku, v němž je trestný čin spatřován. Absence byť i jednoho znaku má za následek, že čin, který se trestnému činu podobá, trestným činem právě pro nenaplnění či nedostatečné naplnění byť i jednoho znaku být nemůže.

Legální definice trestného činu je uvedena v § 13 odst. 1 trestního zákona: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ Legální definice trestného činu od 1.1.2010 zahrnuje pouze formální stránku (od materiální stránky, již byla nebezpečnost činu pro společnost bylo upuštěno).

Trestným činem je jen čin úmyslný, není-li v trestním zákoně výslovně uvedeno, že jej lze spáchat i z nedbalosti.“⁸

⁷ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Minorita>>.

⁸ *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestný_čin>.

2. REMINISCENCE - POHLED DO HISTORIE

Před samotným výčtem mezinárodních dokumentů, upravujících postavení menšin ve společnosti jistě nezaškodí menší exkurze do historie, který nás přesvědčí, že v oblasti postavení národnostních a etnických menšin ve společnosti došlo v posledních stoletích k velmi významným posunům.

Jako ukázkový příklad můžeme zvolit období vlády zakladatele Habsburské monarchie, krále rakouského, českého, uherského a pozdějšího císaře říše římské Ferdinanda I Habsburského. Ten řešil problémy cikánské otázky velmi radikálně. Cikáni k nám počátkem 16. století utíkali z Balkánu a na Moravě měli jako škůdci zakázaný pobyt. Tento zákaz pobytu obdrželi po té, co se zjistilo, že spolupracují s Turky, kteří v té době ohrožovali samotnou Vídeň. Ve 30. letech 16 století se Cikáni stáhli do Čech. Mnoho se jich usadilo i v Praze, kdy měli osadu na Malé Straně. Po vypálení Hradce Králového, ke kterému došlo v roce 1541 bylo zjištěno, že požár byl prokazatelně způsoben Cikány. Když pak došlo k požáru Pražského Hradu, byli obviněni Cikáni a Židé. Posléze byli chyceni dva cikáni, kteří se k činu doznali. Následkem bylo vydáno nařízení, kterým byl zakázán pobyt Cikánů v Praze a tito byli po té z města masově vyhnáni. Když jel počátkem 50. let Ferdinand I z Prahy do Vídně viděl, že v jižních Čechách jsou většinou Cikánské vesnice. Jihočeši Cikány zpočátku usazovali zejména v okolí Českého Krumlova, ale záplava Cikánů byla také v západních a severních Čechách. Proto vydal Ferdinand I roku 1553 nařízení o „ regulaci “ Cikánů. „ Tito měli být odsunuti ze země a kdyby se vraceli, byl povolen jejich odstřel.“ Zemský sněm pak vydal mandát, který dovoloval jejich volný odstřel jako „ divoké zvěře“. Jako na škodnou byly na Cikány pořádány hony. Situace se po určité době vyhrotila a následně začala protestovat i církev. Papežská kurie se dotazovala, proč se v Čechách tak divoce střílí do lidí. Proto byla začátkem 60. let vydána úprava mandátu. Podle této úpravy již neměly být ženy a děti nadále topeny, ale měly být dávány ke dvoru jako sloužící. Cikáni houfně opouštěli Čechy a pokračovali dále směrem na západ. Kolem roku 1620 prokazatelně v Čechách nepobývali žádní kočovní Cikáni. Další vlna Cikánů přišla do Čech až v období třicetileté války. V důsledku vylidnění některých panství je k nám vrchnost doslova naháněla. Rychle ale došlo k jejich zpětnému vyhnání, neboť s nimi bylo více potíží než bez nich.⁹

⁹ PECHLÁT, Přemysl a kolektiv autorů. *PRÁVO Podklady k přijímacím zkouškám na právnické fakulty*. 3. vyd. AMOS – Jiří Kadlec, 2002. 248 s. ISBN 80-7169-192-5

Pohledem do méně vzdálené historie máme možnost sledovat vývoj jiné, rasově nesnášenlivé ideologie, které dnes říkáme nacismus. Základní kameny rasistické ideologie hlásající nadřazenost jedné rasy nad jinou byly položeny v roce 1936, kdy byly vydány tzv. Norimberské zákony. Když pak po skončení 2. světové války vyšly plně najevo hrůzné zločiny německých nacistů, zejména pak vyvraždění 6 milionů Židů, jakož i soustavné vyvražďování dalších „méněcenných ras“, opírající se o rasistickou ideologii, začal rasismus patřit mezi obecně odmítané postoje. V souvislosti s hrůzami druhé světové války a zřůdností nacismu si je nutno uvědomit, že čeští a moravští Cikáni v drtivé většině válku nepřežili, židovský národ v Čechách byl rovněž zdecimován a díky Benešovým dekretům byla z Čech odsunuta mnohatisícová národnostní menšina Němců. V Čechách a na Moravě tak došlo po válce ke krátkému období, kdy území Čech a Moravy bylo relativně prosté národnostních a etnických menšin. Uvolněné místo však brzy po roce 1945, kdy nastala ve větší míře migrace, zaujali zejména slovenští a maďarští cikáni, žijící do té doby usedlejší způsobem života zejména v osadách na středním a východním Slovensku. Do Čech je lákala nejen jazyková příbuznost, ale zejména lepší ekonomické prostředí. V uvedené souvislosti je dále nutno podotknout, že na rozdíl od Čech, kde nacisté a protektorátní vláda beze zbytku využila příležitost k vypořádání s neoblíbenou a problematickou etnickou menšinou, danou válečnými událostmi, na území rovněž nacistického Slovenského státu byla situace jiná. Přes mnohá příkoří, utrpení a nucenou koncentraci velké části slovenských Romů dokonanou genocidu, ke které dospělo řešení tzv. cikánské otázky v protektorátních českých zemích Slovensko nepoznalo. Není jasné, zda k tomu přispěla větší benevolence úřadů vyplývající z tolerantnější koexistence, nebo jen přílišná početnost příslušníků etnika. Faktem však zůstává, že na jedné straně diskriminační a perzekuční zásahy a opatření, která umožnila Rómům na Slovensku přežít, je na druhé straně ještě více vyčlenila ze společnosti a prohloubila se tak jejich ekonomická, sociální a rasová izolace. To byl rovněž jeden z důvodů poválečné migrace Rómů ze Slovenska do Čech. Již Košický vládní program, vydaný v dubnu roku 1945 v článku č. 5 zaručoval ústavní svobody a nepřipouštěl diskriminaci občanů znovusjednocené republiky z rasových důvodů. Dalším významným popudem k vzniku migrace Rómů do Čech byl dekret prezidenta republiky č. 88/1945 Sbn., o všeobecné pracovní povinnosti, který zajišťoval přístup k pracovní příležitosti všem bez rozdílu národnosti a etnického původu. Příliv Rómů do Čech, kteří se soustřeďovali zejména do

průmyslových center a dále všude tam, kde se nedostávalo jiného nekvalifikovaného průmyslového a zemědělského dělnictva, však nebyl po chuti jak části státní správy, tak i velké většině obyvatelstva. Jako jeden z prvních z vyšších správních orgánů se nastalou situaci snažil řešit Zemský národní výbor (ZNV) v Praze. Tento již v prosinci roku 1945 v souvislosti se zvyšujícím se počtem romského obyvatelstva v Praze a okolí požadoval, „ aby byla odstraněna cikánská potulka, žebrota a krádeže „ a aby byla zajištěna řádná výchova cikánských dětí. Žádal bezpodmínečné obnovení evidence Rómů i zákaz jejich vstupu do Prahy, lázeňských a některých dalších měst.“ Protože se však cikáni pracující pod dozorem osvědčili jako levná pracovní síla, počítal nadále ZNV s přísunem této pracovní síly ze Slovenska a to zejména do pohraničí. Navrhoval však přijmout některá opatření. Například „ spolu s přísným zákazem kočování měl být přísně regulován také volný pohyb slovenských Rómů za prací: jejich příchod do Čech měl být důsledně organizován a oni sami po dobu pobytu přísně izolováni od ostatního obyvatelstva. Děti romských dělníků měly být ponechány v dětských domovech na Slovensku. Dříve již přesunuté i ty, kteří přežili český romský holocaust, spolu s provinilci proti pracovní kázi, doporučoval pražský ZNV soustředit do „ pracovních táborů s přísnou kázní a zvláštním řádem“.¹⁰

Uvedené snahy o regulaci přísunu a pohybu migrantů však byly prohlášeny za protiprávní a protiústavní a nebyly prosazeny. Další téměř dva roky trval narůstající neuspokojivý stav týkající se přílivu cikánského etnika do Čech, kdy byly prováděny opakované pokusy státní správy o regulaci migrace a potlačení kočovnictví cikánské menšiny po zemích Čech a Moravy. Celá situace posléze, zejména vlivem vnitropolitických změn a postupného prosazování se moci a ideologie komunistů vedla ke snaze začlenit a pozvolna asimilovat cikánské etnikum do českého národa zejména se záměrem jej pracovní využit. Za tímto účelem však bylo nutno provést přesný soupis cikánského obyvatelstva a zabránit kočovnému způsobu jejich života. S tímto cílem byla vydána vyhláška Ministerstva vnitra ze dne 14. července 1947. Vyhláška uváděla, že přestože „ v nových státních poměrech bylo očekáváno, že cikánský živel využije jedinečnou příležitost k usídlení, zanechá kočovného života a zapojí se do řádného zaměstnání jako ostatní občané, stalo se tak jen v omezeném počtu případů a naopak cikáni jsou předmětem nespočetných stížností vyznívajících v tom smyslu, že cikáni se

¹⁰ SOCIOKLUB, sdružení pro podporu rozvoje teorie a praxe sociální politiky. *Romové v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociopress s.r.o., 1999, 558 s. ISBN 80-902260-7-8

zнову potulují, žebrají, jsou nebezpeční cizímu majetku a dopouštějí se trestných činů“. Předmětná vyhláška smyslu § 2 vládního nařízení č. 68/1928 Sbn. nařizovala provést celostátní soupis „potulných cikánů a jiných tuláků práce se štítících, a to v obojím případě i tehdy, mají-li po část roku – hlavně v zimě – stálé bydliště.“¹¹

Vyhláškou bylo dotčených občanům zakázáno ve dnech 18. – 23. srpna 1947 opustit místo kde nenalézají a byla jim stanovena povinnost dostavit se na místně příslušnou stanici SNB. Zde jim byla náhradou za občanský průkaz vystaven tzv. evidenční list a všichni, včetně malých dětí byli daktyloskopováni a zařazeni do evidence kriminální služby, což v praxi znamenalo, že měli být nadále pod trvalým dohledem bezpečnostních složek. Soupisem bylo zjištěno, že k danému dni se v českých zemích zdržovalo celkem 16 752 Romů. Soupis dále posloužil k získání alespoň hrubého obrazu rozmístění romského obyvatelstva na území českých zemí. Vlastní řešení tzv. cikánské otázky, které mělo bezprostředně na soupis navázat však nikdy nebylo provedeno a výsledky samotného soupisu byly využity jen v nejužším okruhu výkonných orgánů bezpečnostních složek státu.¹²

¹¹ SOCIOKLUB, sdružení pro podporu rozvoje teorie a praxe sociální politiky. *Romové v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociopress s.r.o., 1999, 145 s. ISBN 80-902260-7-8

¹² Tamtéž 146 s.

3. IMIGRACE

Při zkoumání možností imigrace pro jiné národnostní a etnické menšiny z okolních států zjistíme, že tyto byly, zejména pak po roce 1948 značně omezené a to zejména s nástupem komunistů k moci a zavedení tzv. železné opony. Toto je jeden z důvodů, proč v naší společnosti, s přihlédnutím k historickému vývoji Čech a Moravy nejsou tak široce zakořeněné a rozšířené rasové a etnické předsudky vůči Zvláštní případem jsou imigranti z Vietnamu. Tito přicházeli na naše území v několika vlnách od roku 1956, kdy se jednalo o spolupráci na základě mezinárodních dohod mezi oběma státy. V jejich rámci přicházeli na naše území učni, stážisté a další pracovníci. Podle dostupných informací bylo na území ČR v letech 1980 – 1990 asi 37 000 vietnamských pracovníků. Na základě změněné politické a ekonomické situace v tehdejší Československu došlo k situaci, kdy mnozí vietnamští pracovníci dostali výpověď z bývalého zaměstnání. Tito následně využili možnosti, zažádali o živnostenské listy a začali podnikat, což jim umožnilo zůstat v ČR. V 90 letech se také do České republiky vrátila řada bývalých dělníků, kterým znalost prostředí a jazyka umožnila uplatnění na našem pracovním trhu. Dále k nám začali přijíždět a na našem území hledat uplatnění vietnamští pracovníci z bývalé NDR, Polska, Maďarska a Slovenska. Nejrozšířenější formou obživy příslušníků vietnamské komunity byl po celá 90 léta zejména stánkový prodej spotřebního zboží na tržnicích. V posledních letech se však stále častěji a ve větší míře setkáváme se skutečností, že Vietnamci provozují a otvírají kamenné obchody, kde zaměstnávají i české občany. Jsou tak jedinými imigranty, kteří svojí přítomností na pracovním trhu netvoří přímou konkurenci majoritnímu obyvatelstvu, naopak začínají vytvářet nové pracovní příležitosti.

K 31.12.2004 pobývalo na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu celkem 20 689 Vietnamců, přičemž živnostenské oprávnění v roce 2001 mělo celkem 20 403 Vietnamců.¹³

K přísunu jiných cizinců do České republiky došlo ve větší míře zejména až po roce 1989, kdy se jedná zejména o tzv. pracovní imigraci. Československo a později již samotkané Česko zasáhlo v daném období několik vlna imigrantů, kdy nejprve s jednalo

¹³ BUDILOVÁ, L., HIRT, T., a kol., *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství VARIANTY Člověk v tísni, 2005, 45 s. ISBN 80-903510-1-8

o velmi početnou skupinu občanů Slovenska, kterou následovali občané bývalých postsovětských republik (Ukrajina, Rusko, Bělorusko, Moldavsko,..) a balkánských zemí (Bulharsko, Rumunsko). Po roce 1994, v souvislosti s vypuknutím násilných etnických čistek v republikách bývalé Jugoslávie jsme se měli možnost setkat s vlnou imigrantů z těchto zemí, kdy se jednalo zejména o občany Bosny, Srbska a Černé Hory.

Imigraci jako jev lze zkoumat z několika úhlů pohledů, kdy základním členěním je rozdělení na migraci dobrovolnou nebo vnučenou. Mnohdy nelze mezi těmito dvěma hledisky stanovit pevnou dělicí rovinu, neboť zvláště u pracovní imigrace splývají oba motivy v jedno. Mezi dobrovolné migrace osob řadíme zejména snahu najít lepší pracovní uplatnění, studium, sjednocení rodiny a podobně, mezi vnučenou migraci řadíme zejména snahu vyhnout se vojenskému konfliktu, pronásledování z důvodu národnostní, etnické, jazykové odlišnosti či z důvodu jiného náboženského vyznání. Mezi vnučenou migraci řadíme i přírodní a ekologické katastrofy i jiné situace, které představují ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce. Imigranti většinou pocházejí ze zemí s nízkou životní úrovní a z odlišného kulturního prostředí. Problém nastává, když po příchodu migrantů do cílové země se tito nejsou schopni přizpůsobit. Začnou vytvářet svojí vlastní enklávu s kulturním prostředím, vycházející a navazující na prostředí své staré země. Zde si tak značná část imigrantů a posléze i jejich potomků připadá jako ve své původní vlasti. Vznikají tzv. ghetta, kde se převážně mluví jiným než oficiálním jazykem. Imigranti nemají potřebu začleňovat se mezi populaci majoritní společnosti a od této se posléze cítí být odtržení. Hrozí reálné nebezpečí, že pro obyvatele ghetta se východiskem z bezútěšné situace posléze stane příklon k radikálním ideologiím (náboženský fanatismus, anarchismus, extrémní levice).¹⁴

Z právního hlediska se osoby pobývající na území dělí na státní občany České republiky a cizince, přičemž cizincem je každý, kdo není státním občanem ČR. Pobyt cizinců na území České republiky je upraven zákonem č. 161/2006 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.¹⁵ Podle tohoto zákonce je cizinec oprávněn pobývat na území České republiky

¹⁴ BUDILOVÁ, L., HIRT, T., a kol., *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství VARIANTY Člověk v tísni, 2005, 51 s. ISBN 80-903510-1-8

¹⁵ *O pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 1999, 27. dubna 2006 [cit. 2010-04-13]. Ministerstvo školství práce a tělovýchovy. Dostupné z WWW:

přechodně nebo trvale, přičemž přechodně může na našem území pobývat bez víza, na základě víza nebo s povolením k dlouhodobému pobytu. Bez víza může pobývat cizinec na území ČR pouze tehdy, je-li tak stanoveno mezinárodní smlouvou, rozhodne-li tak vláda České republiky nařízením vlády o zrušení vízové povinnosti, publikovaným ve sbírce zákonů, nebo v případech, kdy tak přímo stanoví cizinecký zákon. Po vstupu ČR do Evropské unie je dále ČR vázána příslušnými předpisy, které jsou pro všechny členské státy závazné a které obsahují výčet států, jejichž příslušníci jsou od vízové povinnosti osvobozeni a dále výčet států, jejichž příslušníci naopak podléhají vízové povinnosti i při pobytu kratším jak tři měsíce. Víza rozdělujeme na krátkodobá a dlouhodobá. Mezi krátkodobá řadíme letištní, průjezdní a vízum k pobytu do 90 dní.

Občané České republiky s osobami, kterým je uděleno letištní, nebo průjezdní vízum, nepřijdou příliš do kontaktu. Letištní vízum je udělováno na krátkou dobu, a opravňuje cizince pouze k pobytu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště při čekání na další spoj. Podobně tak průjezdní vízum, které opravňuje cizince k pobytu na území České republiky pouze za účelem transitu do další země. Vízum je časově omezené a stejně jako u letištního víza je seznam zemí, jejichž obyvatelé mají vízovou povinnost stanoven a upraven zákonnou normou, vyhláškou Ministerstva vnitra.

Nejčastěji se lze setkat s cizinci, jejich pobyt na území České republiky je umožněn na základě víza povolujícím pobyt na dobu 90 dní a dále pak s cizinci, jejich pobyt na našem území je umožněn na základě dlouhodobého víza, s délkou pobytu na našem území delším jak 90 dní. Platnost takového víza bývá většinou jeden rok. Pokud je pobyt cizince na našem území oprávněný a je předpoklad, že tenot bude delší jak 1 rok, vydává se cizinci tzv. „Průkaz o povolení k pobytu“. Trvalý pobyt je cizinci umožněn v případě, pokud splňuje podmínky stanovené cizineckým zákonem. V takovém případě je cizinci, současně s průkazem o povolení k pobytu vydáno rozhodnutí a povolení trvalého pobytu na území České republiky. Zvláštní kategorii cizinců žijících dlouhodobě na našem území dále tvoří občané členských zemí Evropské unie. Tito mohou vstupovat a pobývat na našem území bez zvláštních omezení a to pouze na základě cestovního dokladu nebo průkazu totožnosti (pokud mu nebylo uděleno soudní nebo správní vyhoštění). Občané EU bez ohledu na účel a dobu pobytu nepotřebují vízum, neboť uvnitř EU neexistuje žádná vízová povinnost. Pokud chce občan jiného členského státu Evropské unie pobývat na našem území po dobu delší jak tři měsíce,

může požádat o vydání povolení k přechodnému pobytu. Za dodržení podmínek, které jsou rovněž stanoveny cizineckým zákonem, může občan členského státu Evropské unie požádat o vydání povolení k trvalému pobytu na území České republiky. V obou případech žadatel obdrží „ Průkaz o povolení k pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství “ a v případě žadatele o trvalý pobyt navíc dostane i rozhodnutí. Vydání uvedeného průkazu však není podmínkou k oprávněnému pobytu občana EU na našem území. Státní občanství ČR lze udělit, na základě žádosti a po splnění náležitostí, vyžadovaných zákonem o nabytí a pozbytí českého občanství č. 40 /1993 Sb. (např. min. délka pobytu na našem území 5 let, trestní bezúhonnost, znalost českého jazyka, atd.) Na udělení občanství není právní nárok.

Podle údajů cizinecké Policie ČR žilo na našem území k 31.12.2004 celkem 99 467 cizinců s povolením k trvalému pobytu. Z tohoto počtu bylo, podle údajů zveřejněných MPSV ČR, na našem území zhruba 53 % cizinců z ekonomického důvodu. Dále bylo u nás ve stejném roce oficiálně zaregistrováno přibližně 160 000 zahraničních pracovníků.

Počet cizinců s povoleným trvalým pobytem k 31.12.2004 (podle státní příslušnosti).¹⁶

Vietnam	20 689	21%
Slovensko	16 976	17%
Ukrajina	13 262	13%
Polsko	11 511	12%
Rusko	5 592	6%
Německo	3 530	4%
Bulharsko	2 326	2%
Srbsko a Černá Hora	2 164	2%
Rumunsko	1 933	2%
USA	1 880	2%
Chorvatsko	1 440	1%
Bosna a Hercegovina	1 389	1%
Kazachstán	1 321	1%
Čína	1 080	1%

zneni-pozdejsich-predpisu-a-nektere-dalsi-zakony>.

¹⁶ BUDILOVÁ, L., HIRT, T., a kol., *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství VARIANTY Člověk v tísni, 2005, 56s. ISBN 80-903510-1-8

Rakousko	1 068	1%
Itálie	979	1%
Bělorusko	885	1%
Velká Británie	833	1%
Arménie	770	1%
Řecko	751	1%
Moldavsko	571	1%

4. POSTAVENÍ MENŠIN VE SPOLEČNOSTI A V MEZINÁRODNÍCH DOKUMENTECH

Postavení národnostních a etnických menšin nebylo po historicky velmi dlouhou dobu prostřednictvím mezinárodních úmluv a dokumentů právně ošetřeno. K sjednání nápravy a vydání prvních mezinárodních dohod a úmluv řešících danou otázku dochází vlastně až v druhé polovině dvacátého století, kdy v návaznosti na zkušenosti s nacismem, byly hledány cesty jak vyhlásit, zajistit a prosadit dodržování občanských, politických a národnostních práv menšin. V dané souvislosti si je nutno uvědomit, že v Evropě, snad vyjma Islandu, neexistuje homogenní stát bez národnostních, případně etnických menšin. Vzhledem k uvedené skutečnosti se tak problematika menšin stává celoevropskou otázkou. Z historického pohledu je tedy právní ochrana národnostních menšin na mezinárodní úrovni záležitostí velmi mladou. Problematiky lidských práv se týká velkého množství dokumentů. Například jen Organizace spojených národů přijala celkem 25 mezinárodně schválených a přijatých dokumentů a Rada Evropy přijala dalších 17 dokumentů. Ve své práci však hodlám uvést pouze ty nejdůležitější a nevýznačnější z nich, kdy jejich význam se promítá i do zákonů České republiky a bezprostředně se tak dotýká práv a svobod každého občana České republiky, ať již je či není příslušníkem některé z menšin.

4.1 Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN, 1965)

Jedná se o mezinárodní smlouvu o lidských právech, zavazující státy na mezinárodněprávní úrovni k tomu, aby obsažená práva zabezpečily svými vnitrostátními zákony, nařízeními, případně jinými nelegislativními prostředky. V České republice byla Úmluva, jakožto Parlamentem ratifikovaná a vyhlášená mezinárodní smlouva na základě ustanovení článku 10 Ústavy České republiky bezprostředně závazná a postavena před zákon. Úmluva hned v 1 článku obsahuje definici pojmu rasová diskriminace a zavazuje signatářské státy k přijetí a zavedení opatření k jejímu potlačení. Úmluva připouští pozitivní diskriminaci. Československo podepsalo úmluvu v roce 1966, kdy vyhlášena byla pod číslem 95/1974 Sb.¹⁷

¹⁷ *Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace* [online]. 1965 [cit. 2010-04-14]. Infocentrum OSN v Praze. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-ras.diskriminace.pdf>>.

4.2 Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv (OSN,1966)

Jedná se o mezinárodně právní dokument přijatý Valným shromážděním OSN v roce 1966, který byl v České republice vyhlášen pod č. 120/1976 Sb. V České republice je uvedený pakt, jakožto Parlamentem ratifikovaná a vyhlášená mezinárodní smlouva na základě ustanovení článku 10 Ústavy České republiky bezprostředně závazný a má přednost před zákonem.¹⁸

4.3 Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Úmluva byla podepsána v roce 1950 v Římě a v platnost vstoupila po ratifikaci deseti státy v září roku 1973. V České republice byla přijata 18.3.1992 a vyhlášena pod č. 209/1992 Sb. Jedná se o jednu ze zásadních úmluv Rady Evropy týkající se lidských práv. Je velmi významná a to zejména díky účinné soudní kontrole a vymahatelnosti práva, které zajišťuje Evropský soudní dvůr pro lidská práva sídlící ve Štrasburku. V úmluvě jsou zaručena základní lidská práva, kdy například zaručuje právo na život, právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání, zákaz mučení, otroctví, pojednává o právu na informace, definuje dále právo na svobodu shromažďování a sdružování. Ochrany národnostních a etnických práv menšin se dotýká zprostředkovaně, prostřednictvím ochrany práva jednotlivce, kdy například zaručuje právo menšin jednat v jazyce, kterému rozumí, tj. právo na tlumočníka. Úmluva je dále zpřesňována dalšími protokoly. Dokument se stal základním kamenem pro všechny další Evropské mezinárodní i vnitrostátní normy.¹⁹

4.4 Charta základních práv evropské unie

Je založena na smlouvách Evropského společenství, deklaracích Evropského parlamentu, na mezinárodních úmluvách a dále na ústavních tradicích jednotlivých

¹⁸ *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* [online]. 1966 [cit. 2010-04-14]. Infocentrum OSN v Praze. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-obc.a.polit.prava.pdf>>.

¹⁹ *Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod* In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-04-14]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C5%A1eobecn%C3%A1_deklarace_lidsk%C3%BDch_pr%C3%A1v>.

členských států. Její význam tkví v tom, že vůbec poprvé byla do jednoho dokumentu shrnuta veškerá osobní, občanská, politická, náboženská, ekonomická a sociální práva a svobody. Charta je rozdělena do šesti sekcí, tematicky rozdělených podle obsahu, týkajících se důstojnosti, rovnosti, svobod, solidarity, občanských práv a spravedlnosti. Jednotlivá ustanovení charty se přímo vztahují jen na instituce a orgány Evropské unie. Na jednotlivé členské státy pak pouze v tom případě, pokud dochází k aplikaci práva Unie.²⁰

4.5 Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (Rada Evropy, 1995)

Jménem České republiky byla Rámcová úmluva podepsána ve Štrasburku dne 28.4.1995. Pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 28.4.1995, jakožto Parlamentem České republiky schválená mezinárodní smlouva, kdy ve smyslu článku 10 Ústavy České republiky je bezprostředně závazná a má přednost před zákonem.

Jedná se o klíčový dokument v oblasti garance práv národnostních menšin v zemích Evropské unie a je vyvrcholením snah započatých v roce 1950 Evropskou úmluvou o lidských právech. Text dokumentu o 31 člancích je seřazen do 5 oddílů, které rozebírají základní principy, režim ochrany práv národnostních menšin, pravidla provádění, způsoby kontroly provádění Úmluvy a právní režim dohody. Smyslem úmluvy je vytvořit právní prostředí, rámec, vymezující vnitrostátní pravidla jednotlivých signatářských států. Dokument neuvádí definici kdo je příslušníkem národnostní menšiny, základním kritériem rozpoznání příslušnosti k menšině je „ náboženství, tradice a kulturní dědictví “ .

Dokument mimo jiné stanoví, že „ ochrana národnostních menšin tvoří nedílnou část mezinárodní ochrany lidských práv a jako taková spadá do rámce mezinárodní spolupráce.“ Úmluva dále stanoví, že „ každý příslušník národnostní menšiny má právo svobodně si zvolit, zda chce či nechce být za takového příslušníka považován, a žádná nevýhoda nesmí vzejít z této volby nebo z výkonu práv s ní spojených. “

Signatářské státy se dále zavázaly podporovat podmínky nezbytné k ochraně a rozvíjení kultury a zajistit ochranu identity národnostních menšin, jejich jazyka, vyznání a tradic. Dále se zavázaly přijmout vhodná opatření na ochranu osob, které mohou být

²⁰ *Charta základních práv Evropské unie* [online]. 2000 [cit. 2010-04-14]. Český Helsinský výbor. Dostupné z WWW: <<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2005040701&PHPSESSID=1f7063f0566fda2874b56d5da5958fed>>.

vystaveny hrozbám nebo aktům diskriminace, nepřátelství nebo násilí vyplývající z jejich etnické, jazykové nebo náboženské identity. Současně se zavázaly, že příslušníkům národnostních menšin zajistí svobodu shromažďovací, sdružovací, svobodu slova a svobodu vyznání. Dalším závazkem vyplývajícím z úmluvy je umožnění národnostním menšinám užívat jejich jazyk jak v soukromí, tak i na veřejnosti, dále zajistit podmínky pro výuku menšinových jazyků a získávání vzdělání v nich. Nově pak bylo definováno právo užívat mateřský jazyk v úředním styku, při zápisu do matrik, úředních označení a dále uznání práva užívat jména v menšinovém jazyku.

4.6 Evropská charta regionálních a menšinových jazyků

Smlouva byla uzavřena a podepsána v roce 1992 prozatím pouze 5 státy na půdě Rady Evropy. Českou republikou nebyla charta doposud ratifikována a vyhlášena. Z tohoto důvodu nemá působnost na zákony České republiky a není bezprostředně závazná.

Vychází z předpokladu, že ochrana a podpora regionálních a menšinových jazyků v různých evropských státech a regionech je důležitým prvkem v budování evropské společnosti založené na demokratických zásadách a kulturní rozmanitosti v rámci národní suverenity a územní integrity. Regionální a menšinové jazyky definuje jako neoficiální jazyky, odlišné od úředního jazyka, který je netradičně praktikován početně slabší skupinou státních příslušníků daného státu a není pouhým dialektem. V chartě je dále definován pojem „jazyk bez území“, který není zařazen do kategorie regionálního nebo menšinového jazyka. Zde je výslovně jako příklad uváděna romština nebo jidiš. Při podpisu smlouvy musí každý stát přesně vymezit, na které jazyky se tato smlouva vztahuje.²¹

²¹ *Evropská charta regionálních a menšinových jazyků* In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-04-14]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_charta_jazyk%C5%AF>.

5 ZÁKONNÉ NORMY ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika po rozpadu federace v roce 1993 převzala všechny mezinárodněprávní závazky původní ČSFR. Podle článku 10. Ústavního zákona číslo 1/1993 Sb. mají všechny vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem. To znamená, že tyto smlouvy mají přednost před obyčejným zákonem a tyto zákony s nimi nesmějí být v rozporu. Okruh smluv, k jejichž ratifikaci je třeba souhlasu Parlamentu je rovněž vymezen stejným ústavním zákonem.

5.1 Ústava České republiky

Ústava České republiky byla přijata Českou národní radou dne 16. prosince 1992 a symbolicky vyhlášena pod číslem 1/1993 Sb. zákonů České republiky.

Ústavou zavedený termín „ústavní pořádek“ vyjadřuje, že vedle Ústavy jsou i další předpisy ústavního charakteru. Ústavní pořádek je tvořen jednak Ústavou a dále Listinou základních práv a svobod (pak ještě ústavními zákony spojenými se zánikem ČSFR).

Ústava České republiky je právní normou nejvyšší právní síly a tvoří základ demokratického právního státu, je jeho součástí, které se mohou občané a instituce konkrétně dovolat a podle níž se činnost státu, vztahy mezi jeho orgány i vztahy k občanům poměřují. Ústava je právní norma, která je východiskem tvorby i nalézání práva, jakým si pilířem práva ve státě a společnosti.

Základním výchozím pojmem Ústavy je pojem demokratického právního státu, založeného na úctě k právům a svobodě člověka a občana. Ústava vychází z principu suverenity (svrchovanosti) lidu vychází z toho, že nositelem moci ve státě je lid.

Základním prostředkem, kterým lid svoji moc vykonává, je pověření k výkonu státních funkcí udělením politického mandátu svým zástupcům zvolených ve volbách, kteří realizují moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Ústava zakotvuje princip, že každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Ústava České republiky, jak již výše bylo konstatováno, má vzhledem k existenci samostatně stojící Listiny práv a svobod, poměrně netypickou konstrukci.

Ústava a Listina však dohromady tvoří určitý celek a rozhodně jsou tyto dva dokumenty základní složkou ústavního pořádku České republiky. Ústava odkazuje na Listinu

základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky a charakterizuje základní principy státu a jeho fungování.

Ústavu České republiky tvoří Preambule a 113 článků, které jsou rozděleny do osmy hlav.

Preambule je uvozující prohlášení, ve kterém je odkaz na dávné tradice zemí Koruny české i státnosti československé a zakotvuje odhodlání budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu uznávaných moderních hodnot a ideálů jako součást společenství evropských a světových demokracií.

Hlava první: Základní ustanovení charakterizují stát, tvorbu a dělbu moci, základní prvky právního státu, územní samosprávu, způsob změny ústavy, vztahy k mezinárodním smlouvám upravujícím lidská práva a svobody, vymezení území České republiky a změny státních hranic, institut státního občanství, státních symbolů, hlavního města a povinnosti státu ve vztahu k přírodním zdrojům a ochraně přírodního bohatství.

Hlava druhá: Zakotvuje existenci Parlamentu, kterému náleží zákonodárná moc a skutečnost, že je tvořen dvěma komorami, Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Hlava třetí: Upravuje moc výkonnou, která je rozdělena na dvě části a sice na prezidenta republiky a vládu. Prezident republiky je hlavou státu a je volen Parlamentem a není z výkonu své funkce odpovědný. Vláda jako vrcholný orgán výkonné moci je odpovědná Poslanecké sněmovně, která ji může vyslovit nedůvěru. Jde tedy o Parlamentní normu vlády, ve které je posíleno ústavní postavení předsedy vlády. V této hlavě jsou rovněž zakotvena ministerstva a jiné správní úřady, jakož i státní zastupitelství.

Hlava čtvrtá: Charakterizuje zásadu moci soudní, kterou vykonávají jménem republiky nezávislé soudy. Je zde specifikován i ústavní soud, jako soudní orgán ochrany ústavnosti a soud, které jsou především povolány k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům.

Hlava pátá: Zakotvuje existenci nezávislého Nejvyššího kontrolního úřadu, kterému je svěřen výkon kontroly hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

Hlava šestá: Charakterizuje Českou národní banku jako ústřední banku státu, jejímž hlavním cílem je starost o stabilitu měny.

Hlava sedmá: Upravuje územní samosprávu a zakotvuje jako základní samosprávné celky územního členění České republiky obce. Dále stanoví, že vyššími územními

samosprávnými celky mohou být země nebo kraje, které je možno vytvořit nebo zrušit výhradně jen ústavním zákonem.

Hlava osmá: Zahrnuje přechodná a závěrečná ustanovení procesního charakteru, zrušovací ustanovení a počátek účinnosti ústavy, který, jak je již výše uvedeno, byl stanoven na 1. ledna 1993.²²

5.2 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je součástí ústavního pořádku v České republice a patří tedy mezi právní normy nejvyšší právní síly. Proto také žádná právní norma nesmí být v rozporu s Listinou.

Preambule Listiny základních práv a svobod vyjadřuje přihlášení se k idejím, které v podstatě demonstrují odhodlání povýšit ochranu občanských a lidských práv na úroveň evropskému či světovému standartu. Proto se také Preambule Listiny opírá o některé základní ideje a demokratické principy, které jsou obecně v demokratickém světě uznávány.

Podle Listiny jsou si všichni lidé rovni v důstojnosti i právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Základní práva a svobody jsou zaručeny všem a to bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního či sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetkového, rodinného nebo jiného postavení. Základní práva a svobody Listina garantuje všem bez jakéhokoliv rozdílu (mužům, ženám, dětem, černým i bílým občanům, bez rozdílu jejich náboženského vyznání, politického přesvědčení a rasy).

Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že každý má právo svobodně se rozhodovat o své národnosti, náboženském přesvědčení, politické příslušnosti atd.

Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod. Povinnosti lze ukládat občanům jen zákonem, v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod garantovaných Listinou. Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat na výlučnou ideologii ani na náboženské vyznání. Státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem a to způsobem, který zákon stanoví.

Každý může činit, co zákonem není zakázáno a nikdo nesmí být nucen, aby činil, co mu zákon neukládá.

Podle Listiny požívají cizinci v České republice lidských práv a svobod zaručených tímto dokumentem, pokud nejsou výslovně přiznána jen občanům České republiky. Česká republika poskytuje azyl cizincům, pronásledovaným za uplatňování politických práv a svobod. Azyl však může být odepřen tomu, kdo zákon porušil.

Zákon může soudcům a státním zástupcům omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost a rovněž i právo zakládat a sdružovat se v politických stranách a hnutích. Stejně tak státním zaměstnancům a pracovníkům územní samosprávy a to jen ve funkcích, které budou přesně specifikovány. Rovněž i příslušníkům bezpečnostních sborů a ozbrojených sil pokud to souvisí s výkonem jejich služby. Osobám, které vykonávají povolání jež souvisí s ochranou života a zdraví (například lékaři), může zákon omezit i jejich právo na stávku.

Každý občan je způsobilý mít právní subjektivitu, která vzniká narozením, tj. způsobilost k právům a povinnostem (výjimku tvoří zárodek v lidském těle ve vztahu k právu dědickému).

Každý má právo na život, který je hoden ochrany již před narozením (trestný čin nedovoleného přerušení těhotenství). Nikdo nesmí být zbaven života s výjimkou případu, kdy byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné (např. jednání v nutné obraně nebo oprávněné použití zbraně, což jsou jedny z okolností vylučující protiprávnost). *Trest smrti se nepřipouští*. Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Tato zásada platí i při výchově nezletilých (například trestný čin týrání dítěte), ale především to platí pro státní instituce (Policie, výkon trestu odnětí svobody a podobně).

Osobní svoboda je zaručena. Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven osobní svobody jinak než z důvodu a způsobem, který zákon stanoví. Obviněného nebo podezřelého z trestného činu je možno zadržet jen v případech stanovených zákonem. Zadržaná osoba musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna (novelizováno zákonem číslo 166/1998 Sb. s účinností od 1.1. 1999 – původně jen 24 hod.) na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí ve lhůtě 24 hodin od převzetí takové osoby, osobu vyslechnout a rozhodnout o jejím vzetí do

²² *Ústava České republiky* [online]. 1992 [cit. 2010-04-14]. Parlament České republiky . Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

vazby nebo ji propustit na svobodu. Zatknout obviněného je možno jen na písemný příkaz soudce.

Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám. Nevztahuje se to na základní vojenskou službu a práce ukládané osobám ve výkonu trestu odnětí svobody či mimo něj (například trest obecně prospěšných prací). Rovněž se to nevztahuje na službu vyžadovanou podle zákona v případě živelných pohrom, nehod či jiného nebezpečí ohrožujícího životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty. Stejně tak i jednání uložená zákonem na ochranu života, zdraví či práv druhých.

Každý má právo na to, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, dobrá pověst, osobní čest a chráněno i jeho jméno.

Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Dále pak na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a je mu rovněž poskytována stejná ochrana. Dědění se zaručuje. Na druhou stranu však současné vlastnictví zavazuje. Není možno je zneužívat na újmu práv druhých nebo v rozporu se zákonem. Výkon vlastnického práva nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí. Vyvlastnění je možné jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a výhradně na náhradu. Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona a v jeho mezích.

Nedotknutelnost obydlí zaručuje, že nikdo do něj nemůže vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí. Kdo neoprávněně vnikne do domu nebo bytu jiného nebo tam neoprávněně setrvává, naplňuje skutkovou podstatu trestného činu porušování domovní svobody. Domovní prohlídka je přípustná jen pro účely trestního řízení a to na základě písemného odůvodnění soudce, přičemž způsob jejího provedení stanoví zákon.

Listovní tajemství, tajemství jiných písemností a záznamů, jakož i tajemství přepravovaných zpráv (telefonem, telegrafem a podobně) je zaručeno. Úmyslné porušení tohoto tajemství zakládá skutkovou podstatu trestného činu.

Svoboda pohybu a pobytu je zaručena. Každý, kdo se na území České republiky pohybuje nebo zdržuje, má právo ji svobodně opustit. Tyto svobody lze omezit jen zákonem, pokud je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo práv a svobod druhých. Každý občan má právo na svobodný vstup na území České republiky, není-li toto právo omezeno (např. vízová opatření). Cizinec může být z území státu vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem. Občan Česká

republiky je oprávněn vycestovat do zahraničí za předpokladu, že má platný cestovní doklad a to jen prostřednictvím hraničních přechodů. Nikdo mu nemůže bránit, aby se vrátil zpět na území našeho státu.

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání se zaručuje. Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách.

Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. Každý má právo na informace a současně má i právo své názory vyjadřovat slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo i jiným způsobem. Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti, přičemž podmínky stanoví zákon.

Petiční právo zaručuje, že každý se může sám nebo společně s jinými obracet na státní orgány nebo orgány územní samosprávy se žádostmi, návrhy nebo stížnostmi. Peticí je zakázáno zasahovat do nezávislosti soudů a rovněž vyzývat k porušování základních práv a svobod zakotvených Listinou.

Shromažďovací právo každému zaručuje pokojně se shromažďovat. Toto právo lze omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, je-li to nezbytné na ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo bezpečnosti státu. Shromáždění však nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy. Shromažďovací právo je založeno na principu svolání shromáždění svolavatelem a povinnosti oznámení obecnímu úřadu.

Sdružovací právo zaručuje každému svobodně se sdružovat s jinými ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Občané mají rovněž právo zakládat politické strany, politická hnutí a sdružovat se v nich. Výkon těchto práv lze omezit jen v případech stanovených zákonem a realizace je možná až po registraci ministerstvem vnitra.²³

5.3 Zákon č. 273/2001 Sb. O právech příslušníků národnostních menšin

Zákon upravuje používání práv zajištěných a zaručených v Listině základních lidských práv a svobod. Pojem národnostní menšiny je zde definován jako „společenství občanů ČR žijících na území současné ČR, které se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní

²³ *Listina základních práv a svobod* [online]. 1993 [cit. 2010-04-14]. Parlament České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

menšinu za účelem společného úsilí o zachování rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a rovněž za účelem vytváření a ochrany zájmů svého společenství, které se historicky vytvořilo. “ Příslušníkem národnostní menšiny v České republice je každý občan, který se přihlásil k jiné, než české národnosti a který projevil přání být považován za příslušníka jiné národnostní menšiny. Pro působnost zákona je současně nutno splnit podmínku, aby tento byl občanem České republiky. Národnostní menšina je zde chápána subjektivisticky, tzn. že členem menšiny je ten, kdo se za něj sám považuje. Zákon příslušníkům národnostních menšin podrobněji upravuje výkon práva na sdružování, právo účasti na řešení záležitostí týkajících se národnostních menšin, právo na užívání jazyka národnostní menšiny v úředním styku a před soudy. Dále upravuje právo užívání jazyka národnostních menšin ve věcech volebních a právo na vzdělání v jazyce národnostní menšiny.

Jedná se tedy vždy o práva, která jsou zaručena příslušníkům většiny, ale vzhledem k uspořádání společnosti není třeba tato nijak zvlášť upravovat.²⁴

5.4 Zákon č. 40/2010 Sb., Trestní zákoník

Jedná se o relativně nový zákon, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2010 a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 40/2010. Nahradil, byť opakovaně novelizovaný, přesto však zastaralý trestní zákon z roku 1960. Trestní zákoník například zcela odlišně upravuje pojem trestnosti činu. Zatímco původní kodifikace byla založena na principu formálně – materiálním, nový zákoník je postaven výhradně na pojetí formálním. V praxi to znamená, že pro trestnost činu postačí „ pouhé “ naplnění znaků skutkové podstaty. Dosavadní úprava oproti tomu požadovala ještě kumulativně společenskou nebezpečnost větší než nepatrnou. Současně s tím některé bagatelní trestné činy, jako například řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění nebo nedovolená výroba lihu byly vyňaty z působnosti trestního práva a jsou nyní posuzovány pouze jako přestupky. Přes skutečnost, že některá ustanovení hmotně právní povahy jsou uvedena i v jiných zákonech, například ustanovení týkající se promlčení trestního stíhání jsou obsažena v zákoně č. 184/1964 Sb., kterými se vylučuje promlčení trestního stíhání nejzávažnějších trestných činu proti míru, válečných trestných činů a trestných činů proti lidskosti, spáchaných ve prospěch nebo ve službách okupantů a v zákoně č.

198/1993 Sb. , o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, lze tento trestní zákoník považovat za kodex. Relativně ucelená kodifikace trestního práva hmotného je dále narušena zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2004. Tento zákon samostatně upravil otázky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy, jakož i odchylky v řízení vedeného proti mladistvým.

Trestní zákoník se dělí na obecnou a zvláštní část, kdy obecná část obsahuje ustanovení, která jsou společná všem, případně pro více trestným činům, dále vymezuje základy trestní odpovědnosti, ukládání trestů a ochranných opatření a výklad pojmů. Zvláštní část trestního zákoníku obsahuje katalog trestných činů, které jsou podle příbuznosti rozděleny celkem do 13 hlav. Pro naši potřebu jen vybral jen některé trestné činy, související s projevem národnostní nesnášenlivosti, rasismu a xenofobie

Hovoříme zde zejména o trestných činech uvedených v hlavě 10, díl 5 a v hlavě 13, díl 1. Jedná o trestné činy hrubě narušující občanské soužití lidí a o trestné činy proti lidskosti, konkrétně o tr. činy :

5.4.1 § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

1) Kdo veřejně hanobí

- a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo
- b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) nejméně se dvěma osobami, nebo
- b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

²⁴ *O právech příslušníků národnostních menšin* [online]. 2001 [cit. 2010-04-14]. Portál veřejné správy ČR. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=273/2001>.

§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

- 1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- 2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.
- 3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
 - b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

§ 400 Genocidium

- 1) Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí
 - a) uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,
 - b) provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,
 - c) násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo
 - d) způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt,bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.
- 2) Stejně bude potrestán, kdo k činu uvedeném v odstavci 1 veřejně podněcuje.
- 3) Příprava je trestná.

§ 401 Útok proti lidskosti

- 1) Kdo se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí
 - a) vyhlazování lidí,
 - b) zotročování,

- c) deportace nebo násilného přesunu skupiny obyvatelstva,
 - d) znásilnění, sexuálního otroctví, vynucené prostituce, vynuceného těhotenství, vynucené sterilizace nebo jiné obdobné formy sexuálního násilí,
 - e) perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu,
 - f) apartheidu nebo jiné podobné segregace nebo diskriminace,
 - g) zbavení osobní svobody, zavlčení na neznámé místo nebo jakéhokoli jiného omezení osobní svobody s následným nedobrovolným zmizením osob,
 - h) mučení,
 - i) vraždy, nebo
 - j) jiného nelidského činu obdobné povahy,
- bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.
- (2) Příprava je trestná.

§ 402 Apartheid a diskriminace skupiny lidí

- 1) Kdo uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let.
- (2) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán,
- a) uvrhne-li činem uvedeným v odstavci 1 takovou skupinu lidí do těžkých životních podmínek, nebo
 - b) vystaví-li takovým činem takovou skupinu lidí nelidskému nebo ponižujícímu zacházení.
- (3) Příprava je trestná.

§ 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

- 1) Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až

pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným podobně účinným způsobem,

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,

c) spáchá-li takový čin jako voják, nebo

d) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Příprava je trestná.

§ 404 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

§ 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.²⁵

²⁵ *Trestní zákoník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Businesscenter.cz. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast1h2d1.aspx>>.

EMPIRICKÁ ČÁST

PROJEKT VÝZKUMU

1 CÍL VÝZKUMNÉ SONDY

Po shromáždění teoretických podkladů, provedení předběžného průzkumu a prostudování literatury týkající se problematiky národnostních a etnických menšin jsem přistoupil k vlastní výzkumné práci v podobě dotazníku, určeného jak pro příslušníky Policie ČR a tak i pro občany, kteří nejsou příslušníky žádného ozbrojeného bezpečnostního sboru. Dotazník byl pro obě oslovené skupiny obyvatelstva stejný.

Cílem výzkumu je získat údaje, jejichž vyhodnocením by bylo možno zjistit míru a stupeň rozšíření rasismu, rasové nesnášenlivosti a dále stupeň rozšíření rasově, národnostně a xenofobně motivovaných předsudků ve společnosti a jejich vliv na soužití etnik v rámci České republiky.

1.1 Dílčí cíle výzkumu:

- a) Ustanovit procentuální zastoupení příslušníků národnostních a etnických menšin pracujících ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR.
- b) Zjistit, jaké jsou zkušenosti respondentů, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, příslušníky jiných národností a etnik.
- c) Ustanovit rozšířenost a domnělou pravdivost některých předsudků, vyznívajících negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin.
- d) Zjistit, zda mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností.
- e) Zmapovat, zda jsou příslušníci majoritní části obyvatel České republiky ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny.
- f) Zmapovat míru ochoty a osobní odvahy jednotlivce zasáhnout v případě jeho styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny.

1.2 Výzkumné otázky

Za účelem dosažení předpokládaných cílů výzkumu byly vypracovány a formulovány následující výzkumné otázky:

- 1) Jsou ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR zastoupeni příslušníci národnostních a etnických menšin?
- 2) Mají respondenti nějaké zkušenosti, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, s příslušníky jiných národností a etnik?
- 3) Je pravdivé tvrzení, že některé předsudky, vyznívající negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin, jsou široce zakořeněny v obecném povědomí obyvatel a že majoritní část populace je přesvědčena o jejich pravdivosti?
- 4) Mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností?
- 5) Jsou příslušníci majoritní části obyvatel České republiky ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny?
- 6) Jsou příslušníci majoritní části obyvatelstva ochotni zasáhnout v případě jejich styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny?

1.3 Předpokládané výstupy práce

Získané poznatky jsou určeny nejen pro příslušníky Policie České republiky, ale mohou být využity i dalšími orgány činnými v trestním řízení (státní zástupci a soudci). Zrovna tak by zjištěné poznatky měly být použitelné a aplikovatelné i pro další pracovníky státní správy, přicházejícími do přímého styku s příslušníky národnostních, případně etnických menšin, kteří v rámci výkonu své funkce nebo pravomoci zasahují do práv a svobod jednotlivce. Cílem je umožnit seznámení pracovníků výkonných složek státní správy s danou problematikou, aby v souladu s právním a institucionálním kontextem multikulturní společnosti nedocházelo k excesům a znevýhodňování osob pouze na základě jejich skupinové nebo individuální odlišnosti.

Jako příslušník policie ČR mám za povinnost a jsem spoluodpovědný za dohlížení a dodržování rovnosti práv a svobod všech jedinců v kontextu nediskriminující občanské

společnosti, kdy zjištěné údaje mi pomohou adekvátně přistupovat k osobám, které se od majoritní poučnosti tak či onak odlišují.

2 METODY ORGANIZACE VÝZKUMU

2.1. Pojmový aparát

V průběhu vědeckého popisu zkoumané skutečnosti budeme používat pojmový aparát, který je uveden v Teoretické části této diplomové práce a je uveden pod bodem č. 1 nazvaným ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE. V této části jsou podrobně uvedeny všechny nejdůležitější pojmy a termíny používané v empirické části. Při sestavování dotazníku jsem se snažil vyvarovat použití neznámých a málo rozšířených termínů a slov, které nejsou v obecném povědomí širokého spektra populace. Snahou bylo, aby samotný dotazník byl pokud možno co nejstručnější a nejsrozumitelnější. Z tohoto důvodu nebylo použito více slov z odborné terminologie dané problematiky.

2.2 Metody sběru dat a tvorby databáze

Rozbor shromážděných a nastudovaných teoretických materiálů a literatury, vztahující se k problematice rasových a národnostních předsudků, nesnášenlivosti a xenofobie.

Po provedeném rozboru bude ke splnění výzkumného cíle použita forma empirického výzkumu spočívající v analýze údajů získaných vyplněním dotazníků. Na základě statistického vyhodnocení získaných údajů bude provedeno vyhodnocení a potvrzeny nebo vyvráceny výzkumné otázky. Dotazník bude sestaven tak, aby sloužil i k získání názorů respondentů na danou problematiku. V dotazníku bude použito otázek otevřeného, polootevřeného i uzavřeného typu s předurčenými odpověďmi se záměrem, aby dotazovaná osoba vybrala takovou odpověď, se kterou se shoduje nebo je nejbližší jejímu názoru. V dotazníku bude uvedeno, k čemu je určen, na jakou problematiku je zaměřen a k jakému účelu budou získané informace sloužit. Také zde bylo uvedeno, že vyplnění dotazníku je dobrovolné a anonymní. V dotazníku nebyly položeny otázky umožňující identifikaci respondenta podle pohlaví ani podle lokace odpovědí na otázky.

Forma získávání statistický dat pomocí dotazník je velmi frekventovanou metodou získávání dat v pedagogickém výzkumu. Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny, a na které dotazovaný (respondent) odpovídá písemně. Nespornou výhodou dotazníku je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů. Velmi malou výpovědní hodnotu mají dotazníky neodborně sestavené a nevhodně použité. Data, získána dotazníkem mají vždy jen podmíněnou platnost a vyžadují vždy velmi obezřetnou interpretaci, abychom odloučili objektivní zjištění od subjektivních soudů.

Položky dotazníku lze třídit podle různých kritérií, z nichž se nejčastěji uvádí: cíl, pro který je položka určena, forma požadované odpovědi a obsah, který položka zjišťuje.²⁶

Podle obsahu byly položky dotazníku rozděleny do skupin, které sledovaly následující cíle:

- a) Položky, zjišťující do jaké zkoumané skupiny občanů respondent náleží, tj. zda se jedná o respondenta pracujícího ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u některého ozbrojeného bezpečnostního sboru či nikoliv.
- b) Položky zjišťující zkušenosti respondentů, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, příslušníky jiných národností a etnik.
- c) Položky zjišťující rozšířenost rasových a xenofobních předsudků vyznávajících negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin.
- d) Zjistit, zda mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností.

V etapě přípravy dotazníku jsem jednotlivé položky konzultoval nejen s vedoucím diplomové práce Mgr. Pavlem Neumeisterem Ph.D., ale také s kolegy, rodinnými příslušníky a známými. Srozumitelnost dotazníku jsem si ověřil pohovorem

²⁶ CHRÁSKA, Miroslav. *Základy výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 257 s. ISBN 80-7067-798-8

s vlastním synem Jiřím, který je studentem víceletého Slovanského gymnázia v Olomouci. Až po té byla vyhotovena konečná podoba dotazníku.

Dotazník jako celek byl po obsahové stránce rozdělen do dvou částí:

V první části dotazníku sloužilo úvodních sedm položek na zmapování národnostního, etnického a pracovního zařazení respondenta. V této části jsou otázky zaměřeny ke zjištění státního občanství, národnosti a dále zda respondent, případně osoba jemu blízká osoba je nebo v minulosti byl příslušníkem bezpečnostního ozbrojeného sboru. Položky jedna, čtyři a šest jsou položky uzavřené. Položky dva, pět a sedm jsou otevřené, s možností volné odpovědi respondenta. Položka číslo 3 je kombinovaná, kdy nabízené odpovědi, vyznačené pod písmeny a) až c), jsou odpověďmi uzavřenými, pokud tyto nabízené odpovědi respondentovi nevyhovují je předložena otevřená odpověď, vyznačená pod písmenem d), s možností volné odpovědi.

Ve druhé části dotazníku jsou zařazeny položky určené ke zjištění a ustanovení míry rozšířenosti některých obecně známých národnostně motivovaných předsudků, rasových stereotypů a rasové nesnášenlivosti, ve vztahu k trestné činnosti a jejich pachatelům.

Druhá část dotazníku začíná položkou osm, která je uzavřená. Uzavřená je také položka číslo deset, jedenáct, dvanáct, třináct, čtrnáct, patnáct, sedmnáct, osmnáct, dvacet, dvacet jedna, dvacet dva, dvacet tři, dvacet čtyři a dvacet pět. Zbývající položky číslo devět, šestnáct a devatenáct jsou položkami otevřenými s možností volné odpovědi respondenta. Položka číslo dvacet šest je položkou složenou ze dvou částí, přičemž první část je uzavřená a zbývající část je otevřená s možností volné odpovědi.

Vnější úprava dotazníku odpovídá požadavkům počítačového zpracování získaných dat. U uzavřených otázek mají respondenti možnost zvolit alternativu odpovědi ANO nebo odpověď NE. Nehodící se odpovědi označovali respondenti škrtnutím.

V případě otázek otevřených je v dotazníku vymezen volný prostor pro vepsání požadovaných odpovědí.

2.3 Podmínky výzkumu

(charakteristika vzorku dotazovaných osob)

Dotazník jsem uskutečnil na čtyřech pracovištích Policie České republiky situovaných v rámci bývalého Olomouckého okresu. Respondenty byli příslušníci obvodního oddělení Olomouc II, nalézajícího se na ul. Heyrovského 2a, Olomouc, dále příslušníci Obvodního oddělení Olomouc IV, ul. Na Trati č. 78, Olomouc, Příslušníci Obvodního oddělení Lutín, ul. Olomoucká č. 138 a příslušníci 1. Oddělení hospodářské kriminality Olomouc, Žižkovo náměstí č. 2. Respondenti byli z řad jak uniformované, tak i kriminální policie. Další srovnávací skupinou byli pracovníci nakladatelství Anag Olomouc, Kolárovo náměstí č. 7 a pracovníci Sigmy Lutín, ul. Jana Sigmunda. Předpokládaný počet respondentů byl 220. Záměrně byly osloveny dvě, početně shodné skupiny respondentů, kdy jednu skupinu reprezentovali tzv. civilní občané druhou skupinu příslušníci ozbrojených bezpečnostních sborů. Jednotliví respondenti byli zvoleni z řad kolegů a známých, kdy byli oslovováni a instruováni k vyplnění dotazníku osobním pohovorem, ať již ve skupině nebo každý respondent zvlášť. Tisk, distribuce a následný sběr dotazníků byl prováděn na vlastní náklady a vlastními silami zadavatele a zpracovatele diplomové práce, event. jeho rodinnými příslušníky.

2.4 Organizace výzkumu

Předvýzkum byl proveden v měsíci listopad až prosinec na šesti náhodně vybraných dobrovolnících, jejichž pracovní, národnostní a etnická příslušnost odpovídala složení cílového souboru respondentů. Pomocí předvýzkumu bylo ověřeno, že otázky uvedené v dotazníku jsou pro dotazované osoby formulované srozumitelně. Hlavní výzkum formou dotazníku byl zahájen v měsíci únoru 2010 na pracovištích a ve firmách uvedených v části 1.3 – Podmínky výzkumu. Respondenti vyplnili 222 dotazníků, z nichž 2 byly pro neúplnost ze souboru vyřazeny. Do konce prvního čtvrtletí roku 2010 byla získaná data zpracována a vyhodnocena.

3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Jsou ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR zastoupeni příslušníci národnostních a etnických menšin?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

- Položka č. 1: Jste občanem České republiky?
- Položka č. 2: Uveďte vaši národnost?
- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého

Tabulka č. 1: Složení zkoumaného vzorku podle zjištěných údajů

	ANO	NE	CELKEM	%
Občané ČR	220	0	220	100

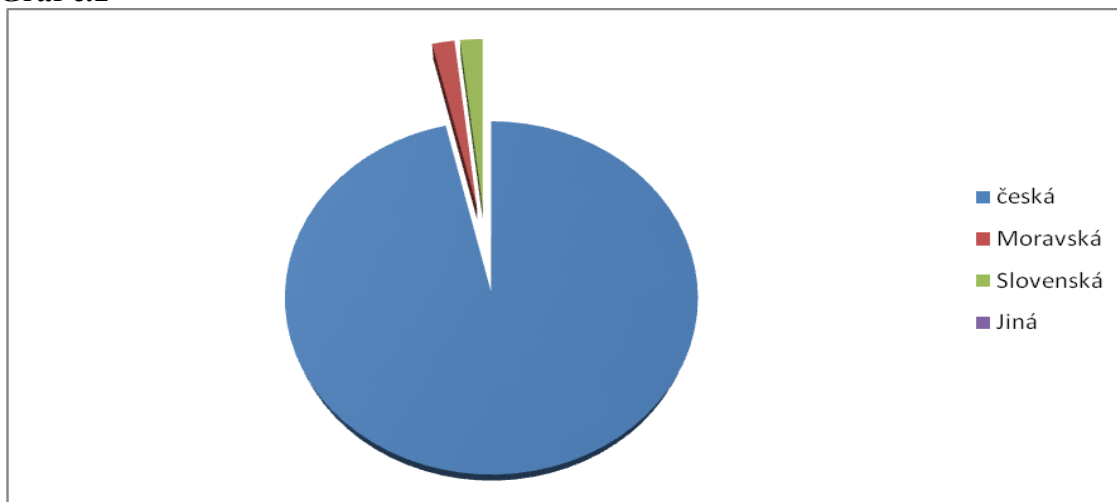
Tabulka číslo 1 znázorňuje složení zkoumaného vzorku respondentů, kdy všichni z celkem 220 respondentů na otázku č. 1 odpověděli a přihlásili se tak ke státnímu občanství české republiky. Tato položka byla zvolena a položena jako první záměrně, jelikož smyslem dotazníku bylo oslovit a vyhodnotit pouze odpovědi občanů České republiky. Dalším z důvodů položení otázky bylo ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 283/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů který stanoví, že příslušníkem bezpečnostního ozbrojeného sboru České republiky mohou být pouze občané ČR. Občané jiného státu nebyli dotazníkem osloveni.

Jiný výsledek byl docílen u položky č. 2. Na tuto odpovědělo rovněž všech 220 respondentů. Celkem se 212 z dotazovaných přihlásilo k národnosti české, 4 k národnosti moravské a rovněž 4 dotazovaní se přihlásili k národnosti slovenské. Jiná národnost nebyla ve zkoumaném vzorku populace zaznamenána. Výsledky zkoumání položka č. 2 jsou uvedeny a graficky znázorněny v tabulce č. 2 a v grafu č. 1.

Tabulka č. 2: Složení zkoumaného vzorku podle národnosti.

	česká	Moravská	Slovenská	Jiná	CELKEM	% jiné národnosti
národnost	212	4	4	0	220	3,6

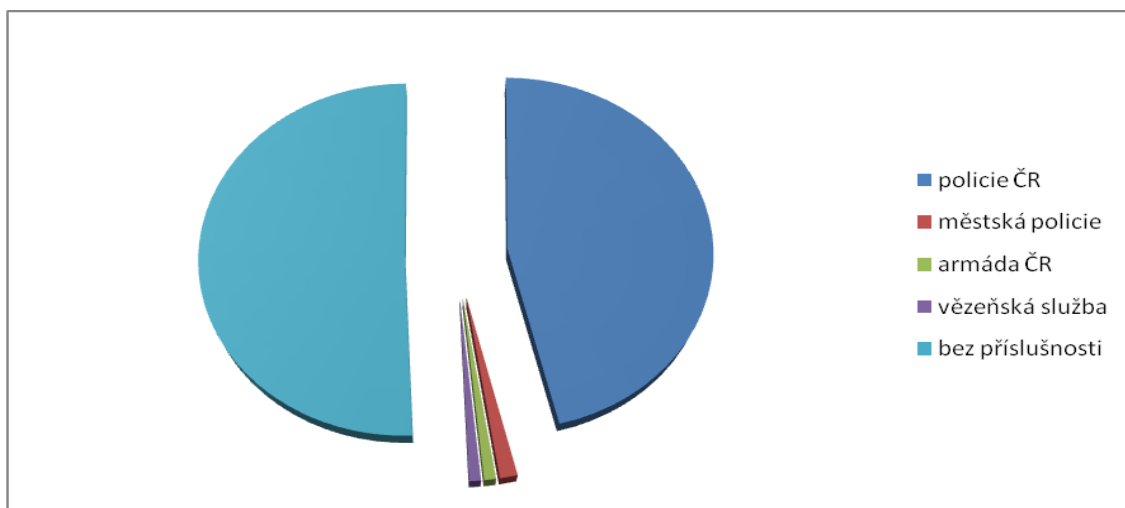
Graf č.1

Tabulka č. 3: Složení zkoumaného vzorku podle příslušnosti respondenta, případně jeho blízkého příbuzného k vojenskému ozbrojenému zboru.

	policie ČR	městská policie	armáda ČR	vězeňská služba	bez příslušnosti	CELKEM
počet respondentů	101	3	2	2	112	220
% zastoupení	46,22%	0,66%	0,44%	0,44%	50,90%	100%

Graf č. 2

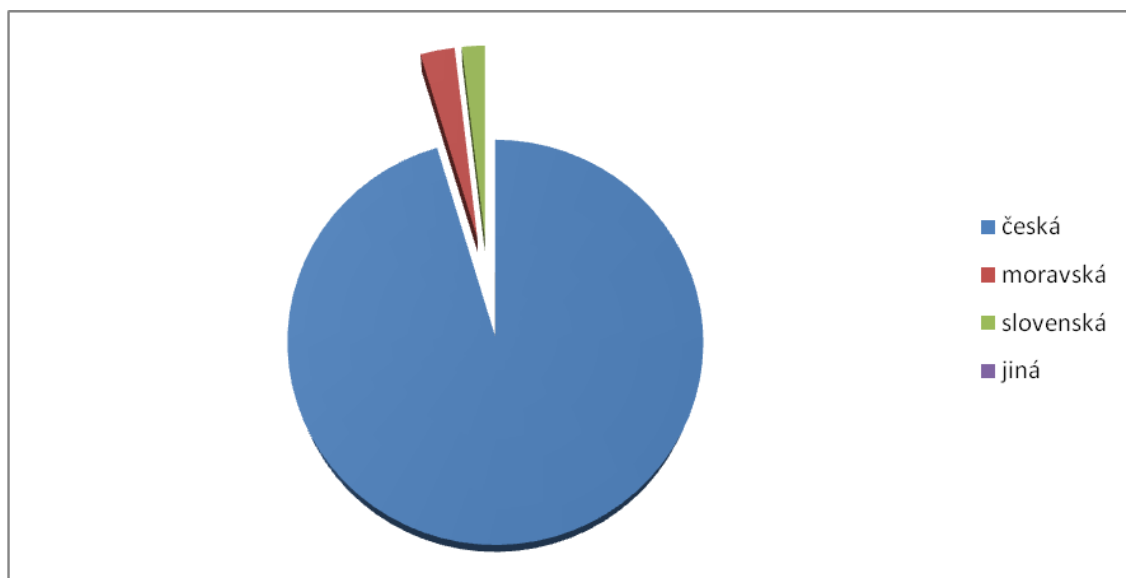

Jak bylo na předchozí straně uvedeno, výpočtem získaných údajů bylo doloženo, že z celkového počtu respondentů je 3,6 % odpovídajících jiné než české národnosti. Dalším zkoumáním získaných údajů bylo zjištěno, že z celkového počtu 108 respondentů, kteří uvedli, že jsou pracovníky některého bezpečnostního ozbrojeného sboru byli dva z dotazovaných příslušníky slovenské národnosti a tři se hlásí k národnosti moravské, kterou pro naše účely považují za legitimní národnostní menšinu. Jeden z respondentů jiné národnosti není pracovníkem žádného ozbrojeného bezpečnostního sboru. Výsledky získané výzkumem jsou uvedeny v tabulce č. 4 a grafu č. 3.

Tabulka č. 4

národnost	česká	moravská	slovenská	jiná	celkem	% zastoupení
počet respondentů	103	3	2	0	108	4,60%

Graf č. 3

Pokud vycházíme z údajů, zveřejněných MPSV České republiky, tak k září roku 2009 žilo na území ČR 10 501 000 obyvatel. Z toho bylo přibližně 433 300 cizinců a osob hlásících se k jiné národnosti, což je **4,1% z celkového počtu obyvatel**. Tento údaj je ve shodě a v souladu s údaji získanými výzkumem. Počet osob jiné národnosti či

etnika pracujících u bezpečnostních ozbrojených sborů procentuelně odpovídá zastoupení příslušníků jiné národnosti či etnika v populaci.

Výzkumná otázka č. 1 byla potvrzena: *Ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR jsou zastoupeni příslušníci národnostních a etnických menšin.*

3.2 Mají respondenti nějaké zkušenosti, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, s příslušníky jiných národností a etnik?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého
- Položka č. 8: Stal jste se Vy sám nebo osoba vám blízká obětí činu, jehož pachatelem byl příslušník jiné národnosti?
- Položka č. 9: Pokud ano, uveďte národnost pachatele.

Zpracováním zjištěných dat bylo zjištěno, že na uvedené položené otázky odpovědělo všech 220 respondentů a všichni byli občané České republiky. Z celkového počtu dotazovaných se v minulosti stalo celkem 42 respondentů obětí činu, jehož pachatelem příslušník jiného etnika nebo národnosti. Z uvedeného počtu poškozených bylo celkem 20 respondentů příslušníky policie ČR nebo jiného bezpečnostního ozbrojeného sboru (dále jen policista). Výpočtem tedy dojdeme k závěru, že celkem 19,1 % respondentů má negativní zkušenost s příslušníky jiných národností a etnik. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahující 1 %. Výsledek znázorněn v tabulce č. 5 a v grafu č. 4.

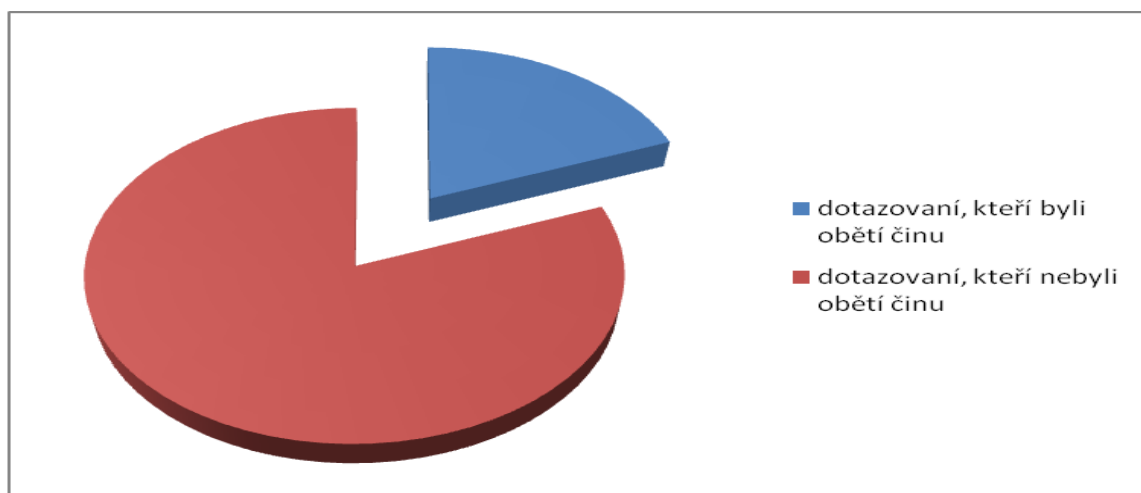
Na základě vyhodnocení otázky č. 9 bylo zjištěno, že v celkem dvaceti devíti případech ze čtyřiceti dvou událostí byl pachatelem příslušník cikánského etnika, v pěti případech byl pachatelem příslušník vietnamské národnosti, ve čtyřech případech příslušník slovenské národnosti a ve dvou případech příslušník ukrajinské národnosti.

Ve zbývajících dvou případech nebyla oběti známa národnost pachatele, kdy v jednom případě ji oběť nechtěla znát a v jednom případě se s největší pravděpodobností jednalo o příslušníka některého z nástupnických států bývalé Jugoslávie, blíže neustanoveno. Výsledek znázorněn v tabulce č. 6 a v grafu č. 5.

Tabulka č. 5

	dotazovaní, kteří byli obětí činu	dotazovaní, kteří nebyli obětí činu	celkem	% zastoupení
počet respondentů	42	178	220	19,10%

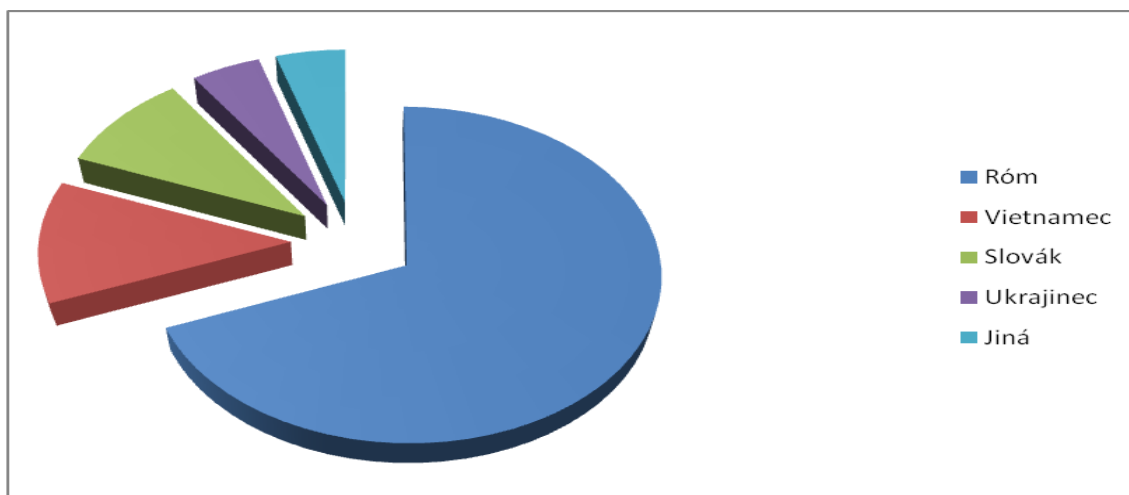
Graf č. 4

Tabulka č. 6

národnost, případně etnická příslušnost pachatele	Róm	Vietnamec	Slovák	Ukrajinec	Jiná	celkem
počet obětí	29	5	4	2	2	42
% zastoupení	69%	5%	4%	2%	2%	100%

Graf č. 5

Z provedeného výzkumu a jeho výsledků je patrné, že procento respondentů, kteří mají zkušenost s pachateli skutků, kteří jsou příslušníky jiné, než majoritní většiny obyvatel České republiky je poměrně velmi vysoké. Vzhledem k demografickému složení obyvatelstva ČR, kdy jak již bylo uvedeno ve výsledku výzkumné otázky č. 1, žije na našem území z celkového počtu celkem jen asi 4,1 % obyvatel, kteří jsou cizinci, případně příslušníky jiných národností. Z tohoto úhlu pohledu je výsledek přibližně 20 % respondentů, kteří mají nepříjemnou zkušenost s minoritní částí obyvatelstva velmi vysoké.

Výzkumná otázka č. 2 byla potvrzena: *Respondenti mají zkušenosti, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, s příslušníky jiných národností a etnik.*

3.3 Je pravdivé tvrzení, že některé předsudky, vyznívající negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin, jsou široce zakořeněny v obecném povědomí obyvatel a že majoritní část populace je přesvědčena o jejich pravdivosti?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého

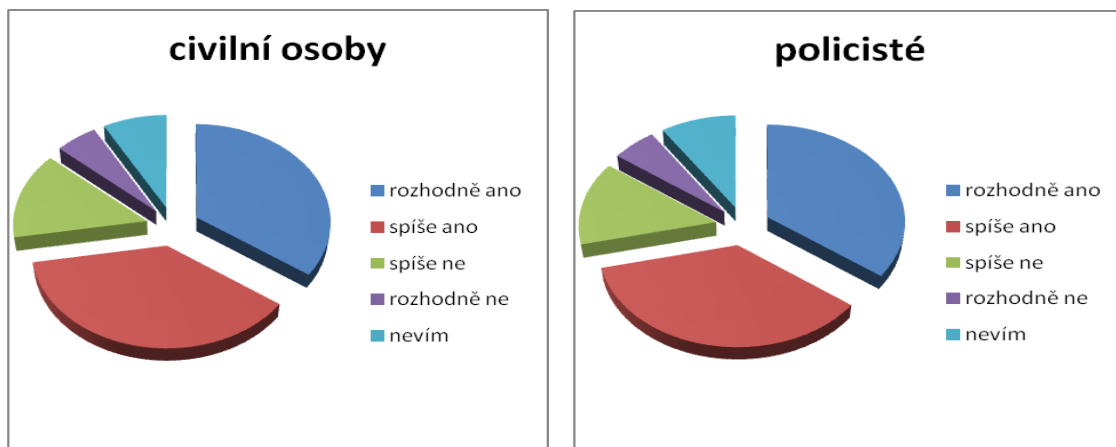
- Položka č. **10**: Souhlasíte s tvrzením, že: „ Rómové jsou častějšími pachateli drobných krádeží než zbývající části obyvatelstva?“
- Položka č. **11**: Souhlasíte s tvrzením že: „Občané post – sovětských zemí jsou pravděpodobněji pachateli násilné trestné činnosti zejména trestných činů vydírání a nájemných vražd? “
- Položka č. **12**: Souhlasíte s tvrzením že: „ Příslušníci Vietnamské národnosti se v ČR dopouštějí zejména majetkové trestné činnosti související s neodváděním daní z prodeje nelegálně dovezeného zboží? “
- Položka č. **13**: Která z uvedených národnostních skupin se podle vašeho názoru v největší míře dopouští trestné činnosti související s držením a prodejem zejména tzv. „ měkkých “ drog.
- Položka č. **14**: Při jízdě tramvají do této na zastávce přistoupí skupina Rómů. Jak na jejich přítomnost zareagujete?
- Položka č. **20**: Náhodou jste vyslechl rozhovor cizích osob, které se bavily o 18 - leté ženě, matce celkem tří dětí. Jaké je zmiňovaná žena podle Vašeho názoru národnosti ?”

Zpracováním zjištěných dat bylo zjištěno, že na položené otázky odpovědělo všech 220 respondentů. Z celkového počtu dotazovaných se v odpovědi na otázku č. **10** ztotožnilo celkem 39 civilních osob a 38 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) s názorem „ rozhodně ano “. Celkem 42 civilních a 36 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ano “. Dále 16 civilních a 15 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ne “, 6 civilních a 6 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ rozhodně ne “ a celkem 9 civilních a 10 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ Nevím “. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahující 1 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 7 a v grafu č. 6.

Tabulka č. 7

odpovědi	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím	Celkem
civilní osoby	39	42	16	6	9	112
policisté	38	39	15	6	10	108

Graf č. 6

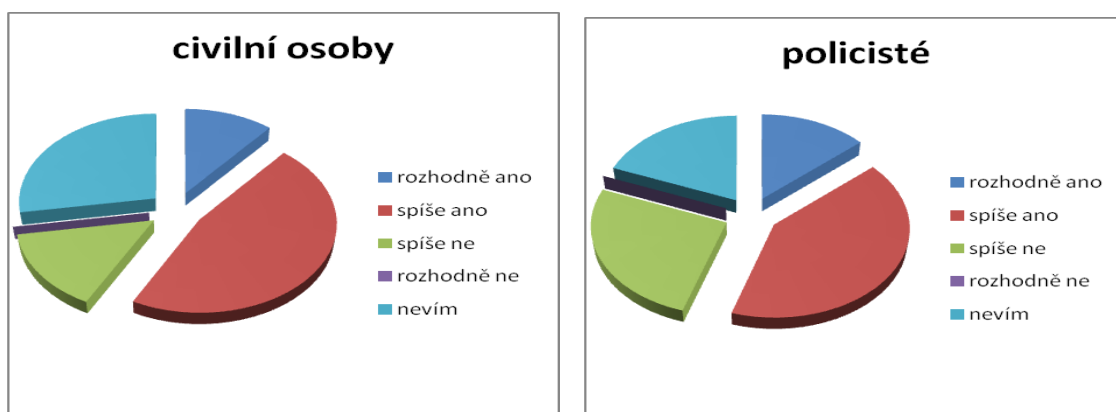

Zpracováním zjištěných údajů bylo zjištěno, že na otázku č. 11 rovněž odpovědělo všech 220 respondentů. Z celkového počtu dotazovaných se v odpovědi na otázku ztotožnilo celkem 12 civilních osob a 15 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) s názorem „ rozhodně ano “. Celkem 51 civilních a 46 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ano “. Dále 16 civilních a 29 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ne “, s odpovědí rozhodně ne se neztotožnil žádný z dotazovaných a celkem 30 civilních osob a 21 policistů odpovědělo že neví. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 6 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 8 a v grafu č. 7.

Tabulka č. 8

odpovědi	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím	Celkem
civilní osoby	13	48	21	0	30	112
policisté	14	46	27	0	21	108

Graf č. 7

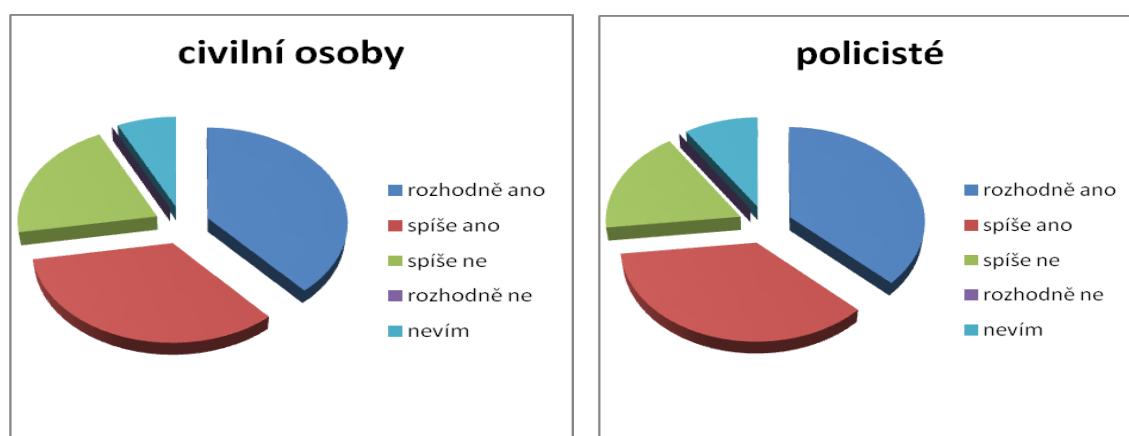

Zpracováním zjištěných údajů bylo zjištěno, že na otázku č. 12 rovněž odpovědělo všech 220 respondentů, kteří jsou ve všech případech občané ČR. Z celkového počtu dotazovaných se v odpovědi na otázku ztotožnilo celkem 42 civilních osob a 45 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) s názorem „ rozhodně ano “. Celkem 33 civilních a 35 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ano “. Celkem se dále 23 civilních a 26 policistů se ztotožnilo s odpovědí ve znění „ spíše ne “, s odpovědí rozhodně ne se neztotožnil žádný z dotazovaných a celkem 7 civilních osob a 9 policistů odpovědělo že neví. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahující 2 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 9 a v grafu č. 8.

Tabulka č. 9

odpovědi	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím	Celkem
civilní osoby	43	38	23	0	8	112
policisté	40	39	19	0	10	108

Graf č. 8

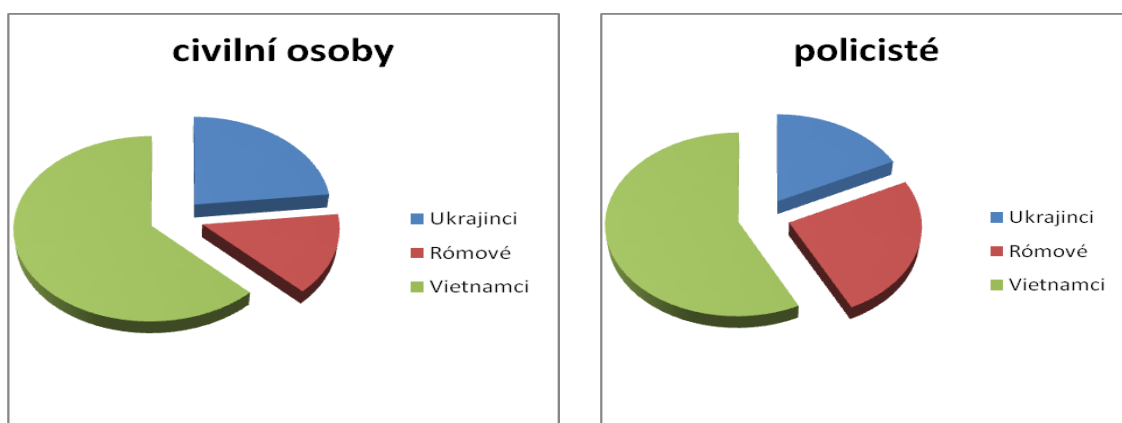
Zpracováním zjištěných údajů bylo zjištěno, že na otázku č. 13 rovněž odpovědělo všech 220 respondentů, kteří jsou ve všech případech občané ČR. Z celkového počtu dotazovaných se v odpovědi na otázku ztotožnilo celkem 26 civilních osob a 19 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) s názorem,

že trestné činnosti související s držením a prodejem zejména tzv. „měkkých „ drog se v největší míře dopouštějí příslušníci ukrajinské národnosti. Celkem 16 civilních a 27 policistů se ztotožnilo s názorem, že této činnosti se dopouští zejména příslušníci romského etnika a 70 civilních a 62 policistů se ztotožnilo s názorem, že uvedené trestné činnosti se v největší míře dopouštějí příslušníci vietnamské národnosti. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nedosahujícím 5 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 10 a v grafu č. 9.

Tabulka č. 10

odpovědi	Ukrajinci	Rómové	Vietnamci	Celkem
civilní osoby	26	16	70	112
policisté	19	27	62	108

Graf č. 9

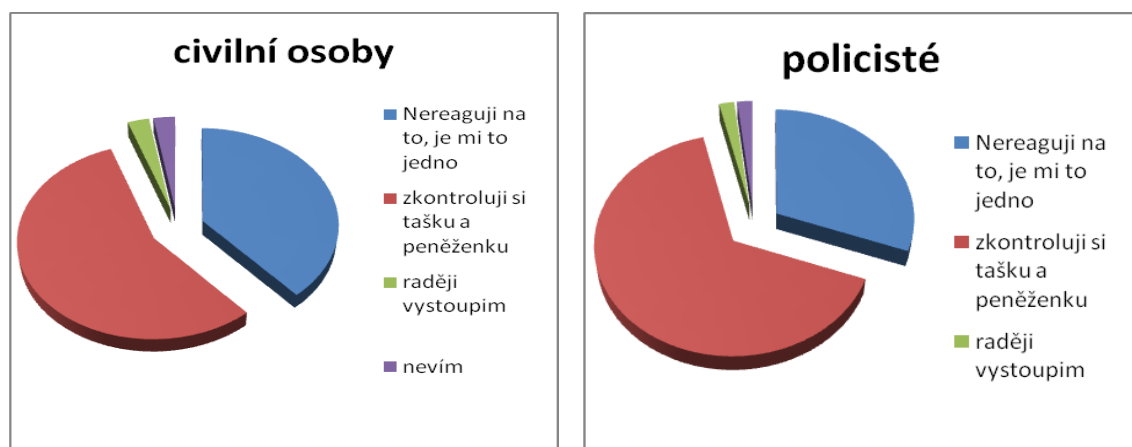
Zpracováním zjištěných údajů bylo zjištěno, že na otázku č. 14 rovněž odpovědělo všech 220 respondentů, kteří jsou ve všech případech občané ČR. Z celkového počtu dotazovaných se na otázku, jak se zachovají v případě, kdy při jízdě tramvají do této na zastávce přistoupí skupina Rómů, celkem 43 civilních osob a 33 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) přiklonilo k názoru „ Nereaguji na to, je mi to jedno“. Dalších 63 civilních a 71 policistů se ztotožnilo s názorem, že si zkontrolují tašku a peněženku, dále 3 civilní respondenti a 2 policisté se ztotožnilo s odpovědí, že raději vystoupí a stejný počet dotazovaných stejného složení odpovědělo, že neví jak se zachovat. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých

odpovědi rozdíl menší než 5 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 11 a v grafu č. 10.

Tabulka č. 11

odpovědi	Nereagují na to, je mi to jedno	zkontrolují si tašku a peněženku	raději vystoupím	nevím	Celkem
civilní osoby	43	63	3	3	112
policisté	33	71	2	2	108

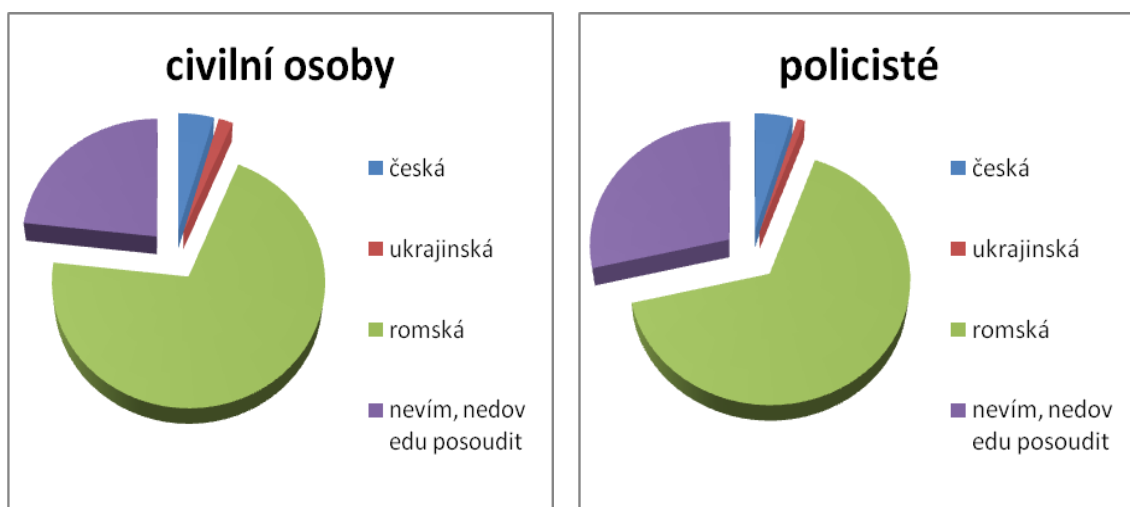
Graf č. 10

Zpracováním sebraných dat bylo zjištěno, že na otázku č. 20 odpovědělo všech 220 respondentů a všichni byli občané České republiky. Při nástinu modelové situace, kdy respondent náhodou vyslechl rozhovor cizích osob, které se bavily o 18–leté ženě, matce celkem tří dětí, se celkem 5 civilních osob a 5 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté) přiklonilo k názoru, že žena zmiňovaná v rozhovoru je české národnosti, 2 osoby civilní a 1 policista se ztotožnilo s názorem, že zmiňovaná žena je ukrajinské národnosti, dále 79 civilních respondentů a 71 policistů se ztotožnilo s odpovědí, že žena zmiňovaná v rozhovoru je romské národnosti a 26 civilních osob a 31 policistů se vyjádřilo v tom smyslu že neví, nedovedou to odhadnout. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 4 %. Statistický výsledek je znázorněn v tabulce č. 12 a v grafu č. 11.

Tabulka č. 12

národnost	Česká	ukrajinská	romská	nevím, nedovedu posoudit	Celkem
civilní osoby	5	2	79	26	112
policisté	5	1	71	31	108

Graf č. 11

Porovnáme - li výsledky bloku otázek č. 10 – 12 dojdeme k následujícím výsledkům. Na otázku č. 10 celkem 158 respondentů, z čehož bylo 81 civilních osob a 77 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 72 % z dotazovaných odpovědělo ve znění, že souhlasí, nebo spíše souhlasí s tvrzením, že Romové jsou častějšími pachateli drobných krádeží. Pro odpověď spíše ne, nebo rozhodně ne, hlasovalo celkem 43 respondentů, z čehož bylo 22 civilních osob a 21 policistů, celkem tedy 20 % z celkového počtu dotazovaných. Celkem 19 respondentů, ve složení 9 civilních osob a 10 policistů, což představuje 8 % z celkového počtu dotazovaných osob, odpovědělo nevím. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nedosahující ani 1 %.

Na otázku č. 11 odpovědělo celkem 121 respondentů, z čehož bylo 61 civilních osob a 60 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 55 % z dotazovaných odpovědělo ve znění, že souhlasí, nebo spíše souhlasí s tvrzením, že občané post - sovětských zemí jsou pravděpodobnějšími pachateli násilné trestné činnosti, zejména trestných činů vydírání a nájemných vražd.

Pro odpověď spíše ne, nebo rozhodně ne, hlasovalo celkem 48 respondentů, z čehož bylo 21 civilních osob a 27 policistů, celkem tedy 22 % z celkového počtu dotazovaných. Celkem 51 respondentů, ve složení 30 civilních osob a 21 policistů, což představuje 23 % z celkového počtu dotazovaných osob, odpovědělo nevím. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 5 %.

Na otázku č. 12 ve znění, zda souhlasíte s tvrzením, že příslušníci vietnamské národnosti se v ČR dopouštějí zejména majetkové trestné činnosti související s neodváděním daní z prodeje nelegálně dovezeného zboží odpovědělo celkem 160 respondentů, z čehož bylo 81 civilních osob a 79 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 72 % z dotazovaných odpovědělo ve znění, že souhlasí, nebo spíše souhlasí s uvedeným tvrzením. Pro odpověď spíše ne, nebo rozhodně ne, hlasovalo celkem 42 respondentů, z čehož bylo 23 civilních osob a 19 policistů, celkem tedy 19 % z celkového počtu dotazovaných. Celkem 18 respondentů, ve složení 8 civilních osob a 10 policistů, což představuje 8 % z celkového počtu dotazovaných osob, odpovědělo nevím. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 2 %.

Prostým součtem a procentuálním výpočtem výsledků ze všech tří uvedených otázek dojdeme k závěru, že z celkového počtu 660 dotazovaných odpovědělo kladně, a tím potvrdilo široké zakořenění rasových a národnostních předsudků ve společnosti celkem 439 respondentů, což procentuálně odpovídá 67 % dotazovaných. Záporně odpovědělo celkem 133 dotazovaných, což představuje 20 % dotazovaných a celkem 88 odpovídajících, což představuje 13 procent dotazovaných odpovědělo, že neví. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl 1,7 %. Výsledky této části výzkumné otázky jsou uvedeny v tabulce č. 13 a v grafu č. 12.

Otázkami č. 13,14 a 20, jsem se snažil určit míru domnělé pravdivosti některých zažitých předsudků, vyznívajících negativně vůči příslušníkům etnických, případně národnostních menšin. K danému tématu nutno podotknout, že dotazník jsem sestavoval a na celou problematiku nahlížel z úhlu pohledu člena majoritní většiny, kterému jsou díky různým vlivům známy některé, dle mého všeobecně rozšířené negativní rasové a národnostní předsudky. K těmto mimo jiné přináleží předsudky, které tvrdí, že občané bývalého sovětského svazu pohrdají životem druhých, kdy jim nejsou cizí různé násilné

metody vedoucí k jejich cílům. Rovněž tak mi jsou známy předsudky, týkající se držení a distribuce drog, dále dle mého názoru obecně známé předsudky týkající se majetkové trestné činnosti, většinou drobných krádeží, ze kterých jsou všeobecně podezříváni zejména členové romského etnika, o kterých rovněž, jak se domnívám panuje přesvědčení kdy jejím příslušníkům je přisuzována větší míra vlastní reprodukce. V uvedeném duchu byly formulovány v záhlaví uvedené otázky č. 13, 14 a 20.

Na otázku č. 13 ve znění, „ která že z uvedených národnostních skupin se podle Vašeho názoru dopouští v největší míře trestné činnosti související s držením a prodejem zejména tzv. „ měkkých drog “ odpovědělo celkem 51 respondentů, z čehož bylo 26 civilních osob a 25 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 23 % z dotazovaných odpovědělo ve znění, že uvedené činnosti se nejčastěji dopouštějí příslušníci ukrajinské národnosti. Dalších 33 respondentů, z čehož bylo 16 civilních osob a 17 policistů, což činí 15 % odpovědělo, že uvedené činnosti se nejčastěji dopouštějí příslušníci romské národnosti a zbývající část respondentů v celkovém počtu 136 dotazovaných, představující celkem 62 % respondentů, ve složení 70 civilních osob a 62 policistů odpovědělo, že předmětné trestné činnosti se dopouštějí nejčastěji příslušníci vietnamské komunity. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 4 %.

Z výsledků uvedeného dotazování vyplynulo, že převážná většina respondentů, ačkoliv k danému tvrzení neměla žádný hmatatelný důkaz označilo jako největší držitele a distributory drog příslušníky vietnamské národnosti. Na otázku, položenou nad rámec dotazníku bylo zjištěno, že většina respondentů k dané odpovědi dospělo zejména na základě informací získaných prostřednictvím sdělovacích médií.

Na otázku č. 14 ve znění, jak se zachováte, pokud při jízdě tramvají do této na zastávce přistoupí skupina Rómů, odpovědělo všech 220 respondentů. Z těchto se celkem 72 dotazovaných, z čehož bylo 47 civilních osob a 25 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 32 % odpovídajících přiklonilo k názoru, že na nastalou situaci nebudou reagovat a je jim to jedno. Dalších celkem 138 respondentů, ve složení 67 civilních osoba a 71 policistů, představujících celkem 62 % dotazovaných odpovědělo, že si zkontrolují tašku a peněženku. K odpovědím, uvádějícím že na danou situaci respondent zareaguje vystoupením z tramvaje a nebo, že neví jak na situaci zareagují, se přiklonilo v obou případech po 5 respondentech, vždy ve složení 2 policisté a 3 civilisté. Což v každém

jednotlivém případě představuje 3 % dotazovaných osob. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahující 10 %. Největší rozdíl byl v odpovědích, přináležící k odpovědi že respondent nebude reagovat a je mu to údajně jedno. Tuto odpověď označilo jako správnou 47 civilních osob ale jen 25 policistů.

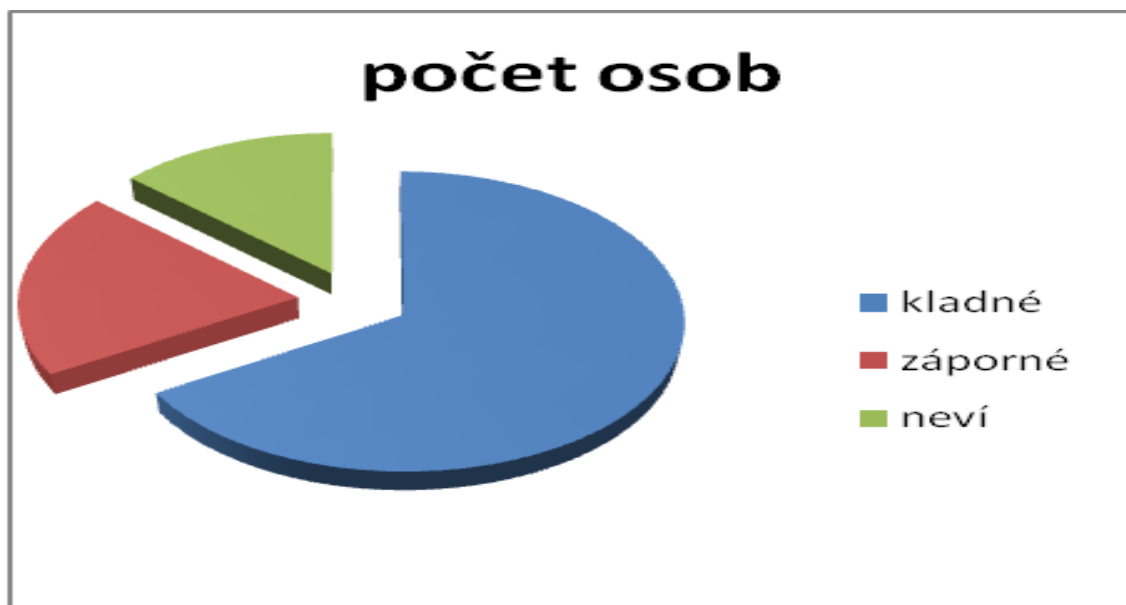
Na otázku č. 20, dotazující se na národnostní, případně etnickou příslušnost 18–leté matky celkem tří dětí odpovědělo celkem 5 respondentů, z čehož byli 3 civilisté a 2 osoby ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 2 % odpovídajících z 220 dotazovaných, že zmiňovanou osobou je příslušnice české národnosti. Dalších 181 respondentů, z čehož bylo 94 civilních osob a 87 policistů, reprezentujících 82 % dotazovaných odpovědělo, že zmiňovaná žena je s největší pravděpodobností romské národnosti. K ukrajinské národnosti se nepřiklonil žádný respondent a zbývající část, celkem 34 dotazovaných, ve složení 15 civilistů a 19 policistů, kteří zastupovali 16 % z celkového počtu respondentů odpovědělo že neví, případně nedovednou národnost matky odhadnout. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahující 3 %. Největší rozdíl byl v odpovědi označující jako domnělou matku Romku, kdy tuto odpověď označilo za pravdivou 94 civilních osob ale pouze 87 policistů.

Zpracováním výstupů všech tří uvedených otázek docházíme k následujícím výsledkům. Celkem 455 respondentů, což představuje 69 % dotazovaných, odpovědělo v souladu s všeobecně zažitými rasovými, případně národnostními předsudky, uvedenými v jednotlivých otázkách. Jinak, než v souladu se známými a zažitými předsudky odpovědělo 166 dotazovaných, což reprezentuje 25 % dotazovaných. Celkem 39 odpovídajících, což činí 6 % dotazovaných, označilo, že neví odpověď na otázku. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl 2,5 %. Výsledky této části výzkumné otázky jsou uvedeny v tabulce č. 14 a v grafu č. 13.

Tabulka č. 13

odpovědi	kladné	záporné	neví	celkem
počet osob	439	133	88	660
%	67%	20%	13%	100%

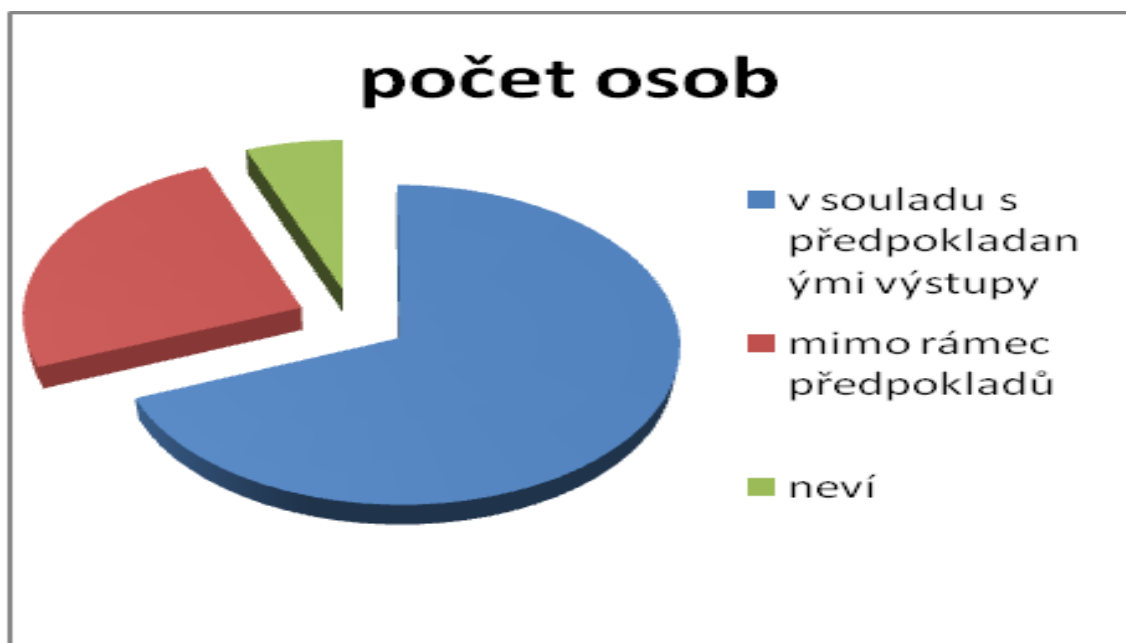
Graf č. 12

Tabulka č. 14

odpovědi	v souladu s předpokládanými výstupy	mimo rámec předpokladů	neví	celkem
počet osob	455	166	39	660
%	69%	25%	6%	100%

Graf č. 13

Provedeným výzkumem se na základě zjištěného potvrdilo, že je nutno zkonstatovat, že v průměru 68 % dotazovaných respondentů se vyjádřilo v souladu všeobecně rozšířenými předsudky a rovněž potvrdilo jejich domnělou pravdivost.

Výzkumná otázka č. 3 byla potvrzena: Tvrzení, že některé předsudky, vyznívající negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin, jsou skutečně široce zakořeněny v obecném povědomí obyvatel a majoritní část populace je ve své většině přesvědčena o jejich pravdivosti.

3.4 Mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

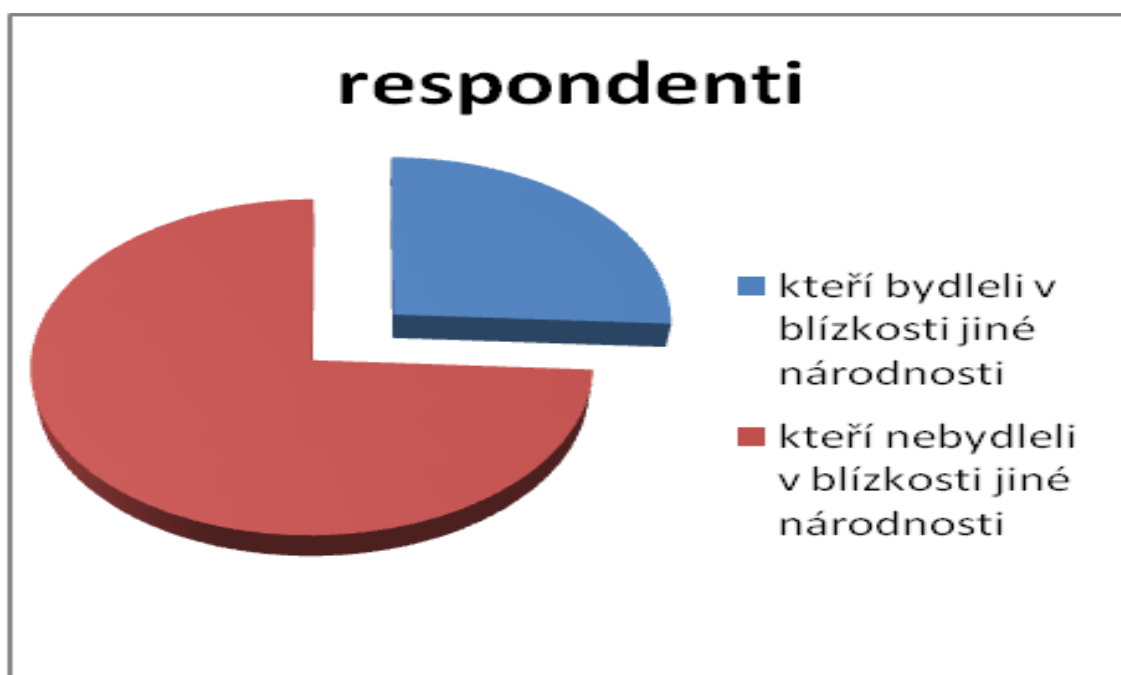
- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého
- Položka č. 17: Žijete nebo žil jste někdy v lokalitě, kde bydleli v těsné blízkosti příslušníci jiných národností?
- Položka č. 18: Vadilo by Vám bydlet v sousedství romské rodiny?
- Položka č. 19: Pokud ano proč?

Na otázku č. 17, položenou ve výše uvedeném znění odpovědělo záporně celkem 54 z celkového počtu 220 respondentů. Z tohoto počtu bylo 29 civilních osob a 25 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté). Celkem tedy záporně odpovědělo 25 % z dotazovaných. Kladně odpovědělo celkem 166 dotazovaných, z čehož bylo 83 civilních osob a 83 policistů, což představuje 75 % respondentů. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin dotazovaných, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 2 %. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 15 a grafu č. 14.

Tabulka č. 15

Dotazovaní,	kteří bydleli v blízkosti jiné národnosti	kteří nebydleli v blízkosti jiné národnosti	celkem
civilní osoby	29	83	112
policisté	25	83	108
%	25%	75%	100%

Graf č. 14

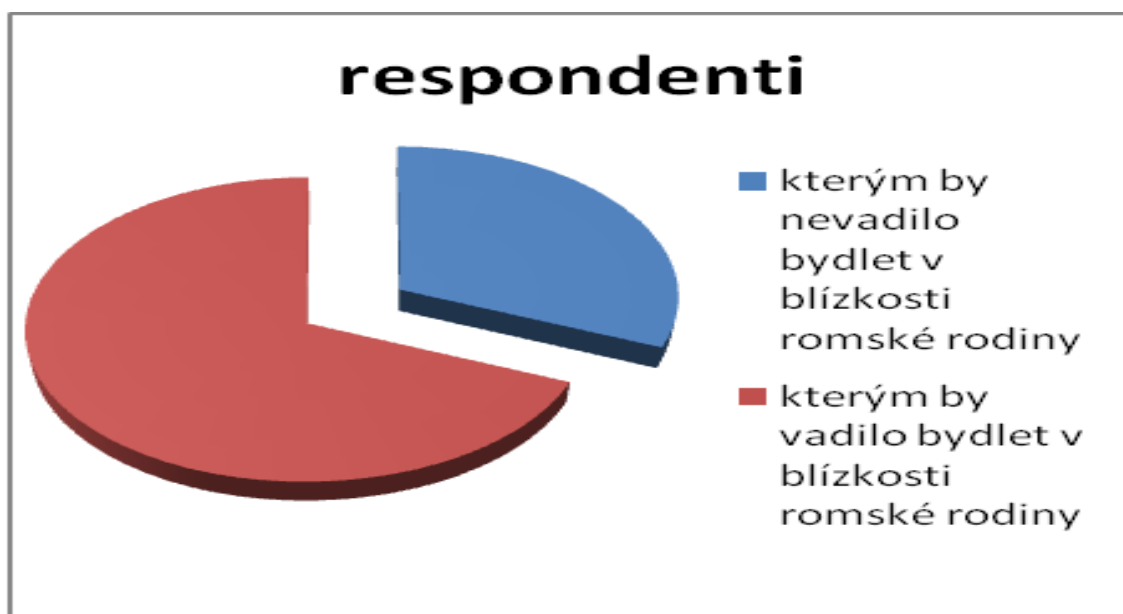

Na otázku č. 18, zda by respondentovi vadilo bydlet v sousedství romské rodiny odpovědělo záporně celkem 68 z celkového počtu 220 respondentů. Z tohoto počtu bylo 35 civilních osob a 33 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté). Celkem tedy záporně odpovědělo 31 % z dotazovaných. Kladně na položenou otázku odpovědělo celkem 132 dotazovaných, z čehož bylo 77 civilních osob a 75 policistů, což představuje 69 % respondentů. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin dotazovaných, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 2 %. Největší rozdíl v odpovědích byl u položky ano, kde mezi jednotlivými skupinami se výsledek lišil pouze u 3 odpovídajících osob. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 16 a grafu č. 15.

Tabulka č. 16

Dotazovaní,	kterým by nevadilo bydlet v blízkosti romské rodiny	kterým by vadilo bydlet v blízkosti romské rodiny	celkem
civilní osoby	35	77	112
policisté	33	75	108
%	31%	69%	100%

Graf č. 15

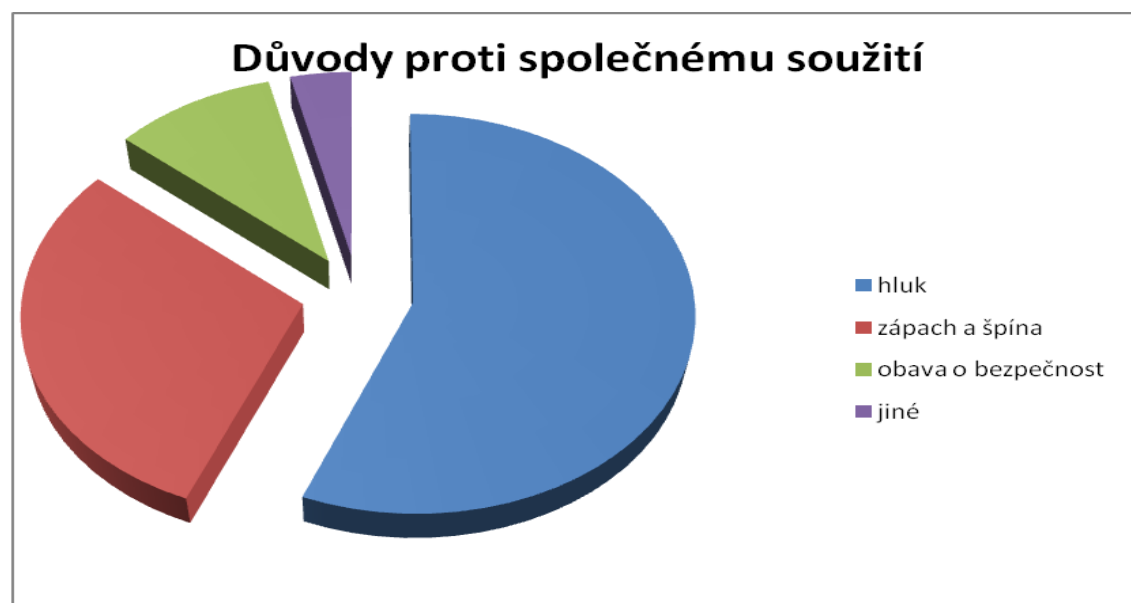
Na otázku č. 19 měli odpovědět všichni respondenti, kteří v otázce č. 18 odpověděli záporně, to znamená všichni ti, kterým by vadilo bydlet v blízkosti romské rodiny. Jednalo se o otevřenou otázku, kterou má doplnit dotazovaný dopsáním svého názoru a zdůvodnit tak svoji odpověď v předchozí otázce. Otázku doplnilo celkem 150 respondentů, dva respondenti na položenou otázku odmítlo odpovědět. Z uvedeného počtu bylo 77 civilních osob a 73 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté). Otázka byla doplněna odpověďmi, které se dají rozdělit do přibližně čtyř skupin. Nejčastěji byla zaznamenána odpověď v tom smyslu, že by dotazovanému nejvíce vadil hluk produkovaný sousedy jiného etnika. V tomto smyslu odpovědělo celkem 88 dotazovaných, z čehož bylo 45 civilních osob a 43 policistů, což představuje 59 % respondentů. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin dotazovaných, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 2 %. Na druhém místě se jako nejčastěji uváděná

odpověď vyskytovala obava z nadbytku špíny a zápachu, kterou uvádělo jako zdůvodnění celkem 44 dotazovaných, z čehož bylo 24 civilních osob a 20 policistů, což představuje 29 % respondentů. Jako třetí nejčastěji uváděná odpověď se vyskytovala obava o zdraví a bezpečnost odpovídajícího anebo osob jemu blízkých. V tomto smyslu odpovědělo celkem 13 dotazovaných, z čehož bylo 8 civilních osob a 5 policistů, což představuje 9 % respondentů. Na posledním místě se umístila skupina respondentů, kteří uváděli odpovědi nezařaditelné do výše uvedených skupin. Takto odpovědělo celkem 5 dotazovaných, z čehož byli 3 civilní osoby a 2 policisté, což představuje 3 % respondentů. Mezi odpověďmi jednotlivých skupin dotazovaných, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob byl mezi množinami jednotlivých odpovědí rozdíl nepřesahujícím 2 %. V žádné z odpovědí se nevyskytl názor, který by jmenoval jako důvod odporu proti společnému soužití jinou barvu kůže, případně jinou fyzickou odlišnost. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 17 a grafu č. 16.

Tabulka č. 17

Důvody proti společnému soužití	hluk	zápach a špína	obava o bezpečnost	jiné	celkem
civilní osoby	45	24	8	3	80
policisté	43	20	5	2	70
celkem %	59%	29%	9%	3%	100 %

Graf č. 16

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že celkem 75 procent dotazovaných nikdy nebydlelo v lokalitě, kde by v jejich těsném sousedství bydleli příslušníci jiné národnosti. Dále odmítlo v sousedství romské rodiny bydlet 69 % dotazovaných respondentů, kdy 59 % z nich by v největší míře vadil hluk, který podle všeobecně zažitého názoru provází romskou komunitu.

Výzkumná otázka č. 4 byla potvrzena: Tvrzení, že příslušníci majoritní části obyvatel České republiky mají strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností bylo potvrzeno.

3.5 Jsou příslušníci majoritní části obyvatel České republiky ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého
- Položka č. 15: Přispěl jste na sbírku určenou na pořízení nového domova pro romskou rodinu z Vítkova, která se stala obětí žhářského útoku radikálů?
- Položka č. 16: Pokud ano, z jakého důvodu jste se tak rozhodl?

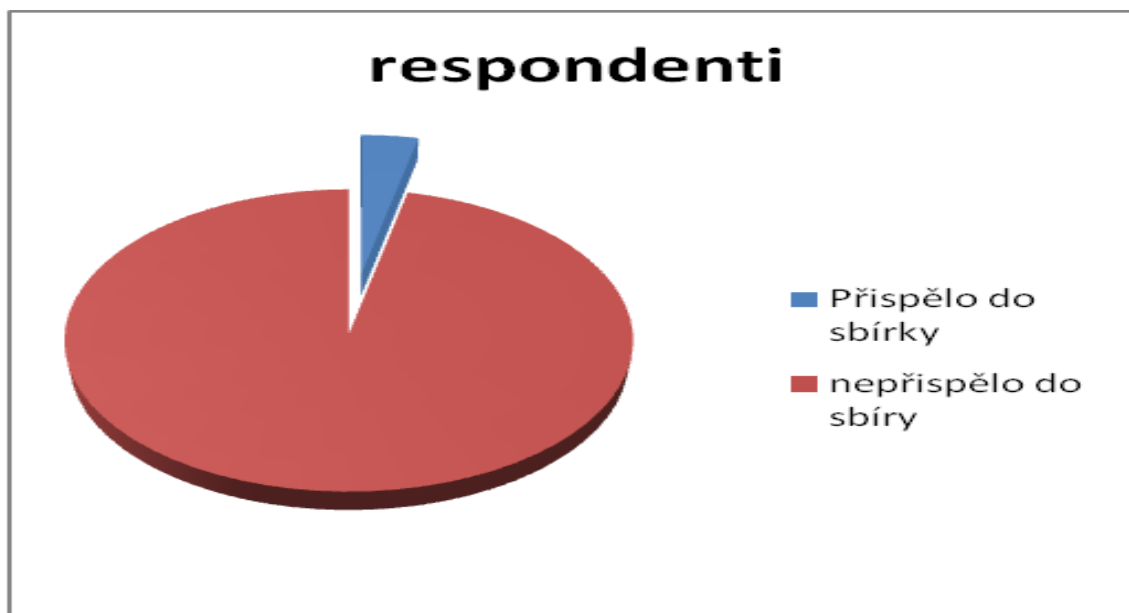
Na otázku č. 15, položenou ve výše uvedeném znění odpovědělo záporně celkem 216 z celkového počtu 220 respondentů. Z tohoto počtu bylo 112 civilních osob a 104 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté). Celkem tedy záporně odpovědělo 98 % z dotazovaných. Rozdíl mezi jednotlivými porovnávanými skupinami osob nebyl větší 2 %. Kladně na otázku odpověděli celkem 4 respondenti, kdy všichni, tedy 100 % byli příslušníky policie ČR.

Do otevřené otázky č. 15 byly doplněny pouze dvě odpovědi, kdy v obou byl uveden důvod přispění do sbírky jako výraz kolegiality s dalšími spolupracovníky kteří přispěli. Výsledky jsou uvedeny v tabulce č. 18 a grafu č. 17.

Tabulka č. 18

	Přispělo do sbírky	nepřispělo do sbírky	celkem
civilní osoby	0	112	112
policisté	4	104	108
celkem %	2%	98%	100 %

Graf č. 17

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že celkem 98 procent dotazovaných respondentů nikdy nepřispělo na sbírku určenou na pořízení nového domova pro romskou rodinu z Vítkova, která se stala obětí žhářského útoku radikálů.

Výzkumná otázka č. 5 byla vyvrácena: Příslušníci majoritní části obyvatel České republiky nejsou ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny.

3.6 Jsou příslušníci majoritní části obyvatelstva ochotni zasáhnout v případě jejich styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny?

K odpovědi na tuto výzkumnou otázku byly použity tyto položky z dotazníku:

- Položka č. 4: Jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
- Položka č. 5: Pokud ano, uveďte kterého

- Položka č. **22**: Při nakupování v supermarketu se ve vaší blízkosti pohybuje skupiny Rómů. Všimnete si, že jeden z nich ukrývá vystavené zboží do kapes pod bundu a následně zamíří k pokladnám. Jak se zachováte?
- Položka č. **23**: Při nakupování v supermarketu se ve vaší blízkosti pohybuje skupiny Vietnamců. Všimnete si, že jeden z nich ukrývá vystavené zboží do kapes pod bundu a následně zamíří k pokladnám. Jak se zachováte?
- Položka č. **25**: Cestou kolem dětského hřiště míváte hlučnou skupinu romských dětí, které demolují zařízení hřiště. Jak se zachováte?

Otázky na odpověď č. 22, dotazující se na chování respondenta v případě, kdy bude svědkem drobné krádeže v supermarketu, které se dopustil jeden člen ze skupiny Romů jsem rozdělil předkládané odpovědi celkem do 4 skupin. Do první skupiny jsem zařadil odpověď uvedenou pod písmenem a) tj. Jdu za pracovníkem prodejny a na pachatele krádeže jej upozorním. Takto odpovědělo celkem 112 dotazovaných, z čehož bylo 44 civilistů a 68 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 51 % odpovídajících z 220 dotazovaných. Dalších celkem 54 odpovídajících označilo, že by se s největší pravděpodobností zachovali v souladu s odpověďmi uvedenými pod písmeny b) nebo d) tj. neudělám nic, proto že supermarket drobná krádež vážněji nepoškodí, event. dělám jako by nic, protože se domnívám, že cokoliv udělám je zbytečné. Přeci každému je známo, že Romové mají krádež „ v krvi “ a i když jsou chyceni, kradou stejně dál. Z uvedeného počtu odpovídajících osob bylo celkem 51 civilistů a 3 policisté, kteří zastupovali 25 % z celkového počtu respondentů. Do třetí skupiny jsem zařadil odpověď uvedenou pod písmenem c) tj. Zadržím pachatele a přivolám policejní hlídku. Takto odpovědělo celkem 34 dotazovaných, z čehož všichni byli policisté, představující 15 % z celkového počtu respondentů. Do poslední, čtvrté skupiny odpovědí jsem zařadil všechny respondenty, kteří označili jako správnou odpověď uvedenou pod písmenem e) Nevím, nedovedu to posoudit. Tuto označilo jako správnou celkem 20 respondentů, což představuje 9 % z celkového počtu respondentů, kdy z uvedeného počtu bylo 17 civilních osob a 3 policisté.

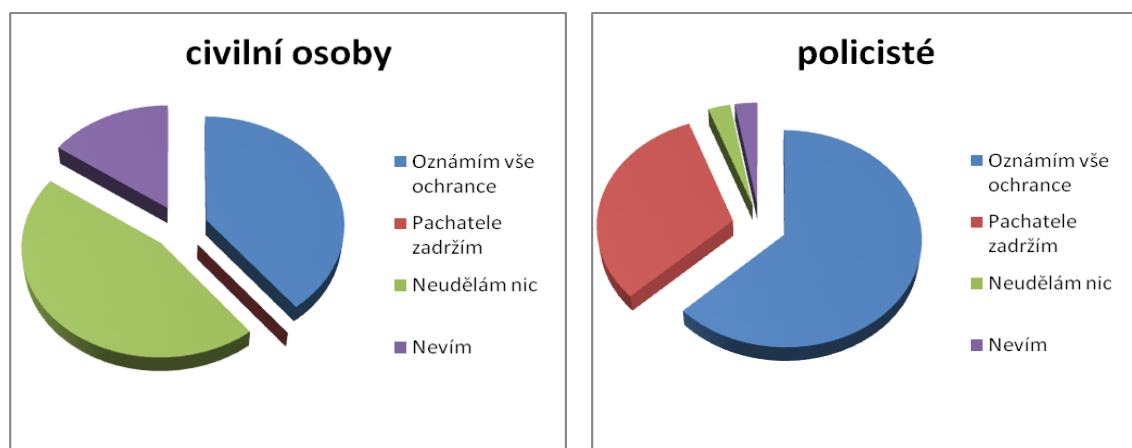
V uvedené otázce byl mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob zaznamenán jeden z největších dosažených rozdílů. Největší rozpory mezi odpověďmi dotazovaných byl zaznamenán v odpovědích uvedených pod písmeny b) a d) – kdy tyto jako nejpravděpodobnější vzorec svého chování označilo 51 civilních osob ale pouze 3 policisté, což činí procentuální rozdíl v celkovém počtu 22 %. Za touto odpovědí následuj skupina osob, která označila jako

správnou odpověď uvedenou pod písmenem c) kdy zadržet pachatele se rozhodlo celkem 34 policistů ale žádný civilní občan. Tento rozdíl v odpovědích činí 15 % z celkového počtu respondentů. Odpovědi jsou znázorněny v tabulce č. 19 a v grafu č. 18.

Tabulka č. 19

	Oznámím vše ochrance	Pachatele zadržím	Neudělám nic	Nevím	celkem
civilní osoby	44	0	51	17	112
policisté	68	34	3	3	108
celkem %	51%	15%	25%	9%	100%

Graf č. 18

Otázky na odpověď č. 23, dotazující se na chování respondenta v případě, kdy bude svědkem drobné krádeže v supermarketu, které se dopustil jeden člen ze skupiny Vietnamců, jsem rovněž rozdělil předkládané odpovědi celkem do 4 skupin. Do první skupiny jsem zařadil odpověď uvedenou pod písmenem a) tj. Jdu za pracovníkem prodejny a na pachatele krádeže jej upozorním. Takto odpovědělo celkem 111 dotazovaných, z čehož bylo 46 civilistů a 65 osob ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru u bezp. sborů. (dále jen policisté), celkem tedy 50 % odpovídajících z 220 dotazovaných. Dalších celkem 41 odpovídajících označilo, že by se s největší pravděpodobností zachovali v souladu s odpověďmi uvedenými pod písmeny b) nebo d) tj. neudělám nic, proto že supermarket drobná krádež vážněji nepoškodí, event. dělám jako by nic, protože se domnívám, že cokoliv udělám je zbytečné. Přeci každému je známo, že Vietnamci mají krádež „ v krvi “ a i když jsou chyceni, kradou stejně dál. Z uvedeného počtu odpovídajících osob bylo celkem 39 civilistů a 2 policisté, kteří

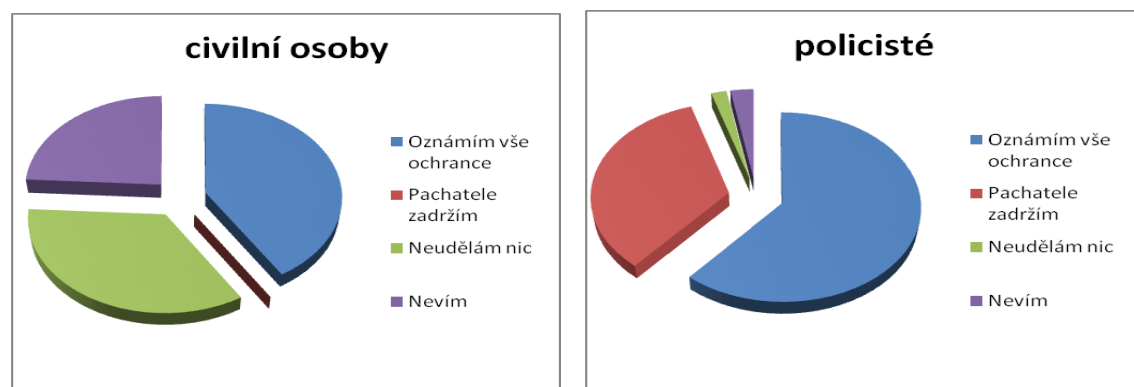
zastupovali 19 % z celkového počtu respondentů. Do třetí skupiny jsem zařadil odpověď uvedenou pod písmenem c) tj. Zadržím pachatele a přivolám policejní hlídku. Takto odpovědělo celkem 36 dotazovaných, z čehož všichni byli policisté, představující 16 % z celkového počtu respondentů. Do poslední, čtvrté skupiny odpovědí jsem zařadil všechny respondenty, kteří označili jako správnou odpověď uvedenou pod písmenem e) Nevím, nedovedu to posoudit. Tuto označilo jako správnou celkem 32 respondentů, což představuje 15 % z celkového počtu respondentů, kdy z uvedeného počtu bylo 27 civilních osob a 5 policistů.

V uvedené otázce byl mezi odpověďmi jednotlivých skupin respondentů, tj. mezi skupinou policistů a skupinou civilních osob opět zaznamenán veliký rozdíl. Největší rozpory mezi odpověďmi dotazovaných byl zaznamenán v odpovědích uvedených pod písmenem c) kdy zadržet pachatele se rozhodlo celkem 36 policistů ale žádný civilní občan. Tento rozdíl v odpovědích činí 16 % z celkového počtu respondentů. Za touto odpovědí následuje na druhém místě skupina osob, která označila jako správnou odpověď uvedenou pod písmeny b) a d). Tyto jako nejpravděpodobnější vzorec svého chování označilo 39 civilních osob ale pouze 2 policisté, což činí procentuální rozdíl v celkovém počtu 17 %. Odpovědi jsou znázorněny v tabulce č. 20 a v grafu č. 19.

Tabulka č. 20

	Oznámím vše ochrance	Pachatele zadržím	Neudělám nic	Nevím	celkem
civilní osoby	46	0	39	27	112
policisté	65	36	2	5	108
celkem %	50%	16%	19%	15%	100%

Graf č. 19

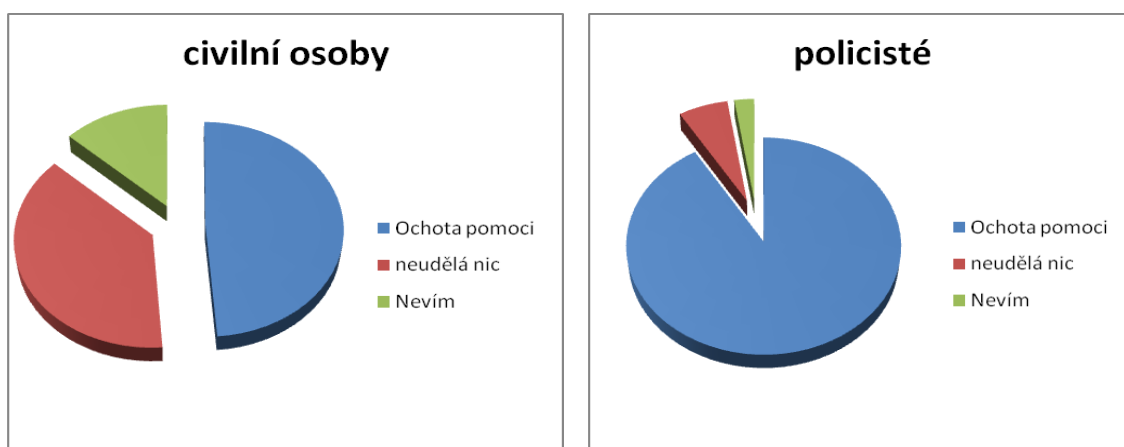
Zpracováním výstupů všech tří uvedených otázek docházíme k následujícím výsledkům. Celkem 460 respondentů, což představuje 70 % dotazovaných, označilo

jakou správnou odpověď v položených otázkách ty odpovědi, které představují vzorce chování vyjadřující ochotu respondenta zasáhnout v případě jeho styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny. Dalších 148 respondentů, kteří představují 22 % z celkového počtu dotazovaných odpovědělo, že v takovém případě by neudělali nic a zbývající část, v celkovém počtu 52 respondentů představující 8% z celkového počtu odpovědělo, že neví, případně nedovedou posoudit své chování. Souhrnné výstupy jsou uvedeny v tabulce č. 21 a v grafu č. 20.

Tabulka č. 21

Respondenti	Ochota pomoci	neudělá nic	Nevím	celkem
civilní osoby	164	128	44	112
policisté	296	20	8	108
celkem %	70%	22%	8%	100%

Graf č. 20

Z uvedených dat jasně vyplynulo, že majoritní část obyvatel České republiky jsou v naprosté většině ochotni postavit se, zasáhnout a upozornit na protispolečenské, případně i protiprávní jednání a chování, příslušníků národnostních, event. etnických menšin.

Výzkumná otázka č. 6 byla potvrzena: Příslušníci majoritní části obyvatel České republiky jsou ochotni zasáhnout v případě jejich styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny.

3.7 Souhrn výsledků výzkumu jednotlivých dílčích otázek – závěry provedených analýz

Vyhodnocení výzkumné otázky č. 1:

„ Jsou ve služebním, případně pracovním poměru u ozbrojených bezpečnostních sborů ČR zastoupeni příslušníci národnostních a etnických menšin? “

Provedenou analýzou dostupných statistických dat uspořádaných v praktické části č. 3.1 bylo zjištěno, že tato otázka se v celé své šíři

POTVRDILA.

Vyhodnocení výzkumné otázky č. 2

„Mají respondenti nějaké zkušenosti, ve vztahu s kriminalitou na nich páchanou, s příslušníky jiných národností a etnik? “

Provedenou analýzou dat, získaných dotazníkovým šetřením a uspořádaných v praktické části č. 3.2 bylo zjištěno, že i tato otázka se plně

POTVRDILA

Vyhodnocení výzkumné otázky č. 3

„ Je pravdivé tvrzení, že některé předsudky, vyznívající negativně vůči příslušníkům etnických, příp. národnostní menšin, jsou široce zakořeněny v obecném povědomí obyvatel a že majoritní část populace je přesvědčena o jejich pravdivosti? “

Provedenou analýzou dat, získaných dotazníkovým šetřením a uspořádaných v praktické části č. 3.3 bylo zjištěno, že i tato otázka se plně

POTVRDILA

Vyhodnocení výzkumné otázky č. 4

„ Mají příslušníci majoritní části obyvatel České republiky strach, případně obavu z těsného soužití s příslušníky jiných etnik nebo národností? “

Provedenou analýzou dostupných dat, získaných z dotazníkového šetření a uvedených pod č. 3.4 bylo zjištěno, že tato výzkumná otázka se

POTVRDILA.

Vyhodnocení výzkumná otázky č. 5

„ Jsou příslušníci majoritní části obyvatel České republiky ochotni pomáhat a podporovat příslušníky národnostní, případně etnické menšiny? “

Provedenou analýzou dostupných dat, získaných z dotazníkového šetření a uvedených pod č. 3.5 bylo zjištěno, že tato výzkumná otázka se

NEPOTVRDILA.

Vyhodnocení výzkumné otázky č. 6

„Jsou příslušníci majoritní části obyvatelstva ochotni zasáhnout v případě jejich styku s projevy protispolečenského, případně i protiprávního jednání a chování příslušníků národnostní, event. etnické menšiny? “

Provedenou analýzou dostupných dat, získaných z dotazníkového šetření a uvedených pod č. 3.6 bylo zjištěno, že tato výzkumná otázka se

POTVRDILA

4. NÁVRHY A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Cílem každé rozvinuté a civilizovaně vystupující společnosti je snaha o maximální koexistenci jednotlivých národností a etnických skupin, zdržujících se na území každého jednotlivého státního útvaru. Z tohoto úhlu pohledu je nezbytné, aby se každý jednatel v rámci svým možností a sil podílel na potlačování všech projevů rasové a etnické nesnášenlivosti a aktivně vystupoval proti všem projevům xenofobie. Tyto jevy totiž mohou velmi často překročit meze dané zákonem a přesunout se do oblasti, kde takovéto jednání je již možno postihnout v rámci trestně právního řízení. Z tohoto důvodu by mělo být na prvním místě jmenováno doporučení adresované všem příslušníkům majoritní části obyvatel. Nesmíme být tolerantní vůči žádnému chování, které směřuje k potlačování práv a svobod jednotlivce nebo skupin obyvatel jen pro jejich jinou rasovou případně etnickou příslušnost. Každý máme za povinnost v případě styku s takovým jednáním projevit svoji občanskou osobní statečnost a věc oznámit příslušným orgánům, nejčastěji orgánům činným v trestní řízení, tedy policii.

Na základě studia literatury a výsledků získaných v empirické části své diplomové práce navrhuji pro praxi následující doporučení:

1. Pedagogičtí pracovníci by měli již na základních školách více využívat při seznamování žáků s uvedenou problematikou znalosti pracovníků odborných institucí, kteří přichází do styku s rasově motivovanou trestnou činností, například pracovníky police, odboru sociálních a zdravotních úřadů v jednotlivých oblastech.
2. Seznamovat občany již od dětských let s právními dokumenty, týkajícími se lidských práv jako je Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Ústava České republiky a listina základních lidských práv a svobod.
3. Potenciálním obětím rasového násilí zprostředkovat vhodnými tištěnými materiály informace, jak se chovat v rizikových situacích a ty distribuovat na místech, kde se tyto osoby zdržují nebo která navštěvují.
4. Více se této problematice věnovat ve sdělovacích prostředcích jako je televize nebo rozhlas prostřednictvím přitažlivých pořadů pro děti, dospívající mládež a široké vrstvy populace.
5. Prostřednictvím pracovníků Preventivně informační služby Policie České republiky informovat širokou veřejnost o závažnosti stavu problematiky rasové a národnostní nesnášenlivosti a projevů xenofobie. Přitom apelovat na morální vědomí občanů, aby

nezůstávali v těchto věcech lhostejní, a i sebemenší podezření z páchaní rasově motivované trestné činnosti oznámili příslušným orgánům.

6. Je třeba dokonale zmapovat stav rasově motivované kriminality páchané v České republice, jelikož stále chybí relevantní informace o formách a výskytu porušování práv rasových a národnostních menšin a etnik.

7. Pro zajištění adekvátnějších informací, za účelem prevence a intervence, je třeba cíleně evidovat údaje o obětech trestných činů orgány činnými v trestním řízení, ale i institucemi, které se danou problematikou zabývají a které mohou o obětech trestné činnosti získat souborné informace.

8. Je nutné neustále zvyšovat odbornost všech pracovníků, kteří se věnují jak prevenci a represí, zejména v řadách příslušníků policie ČR a dalších ozbrojených bezpečnostních sborů, ale i pracovníkům státní správy a školství, kteří mají na starost výchovu a práci s dětmi, mladistvými a styk s členy různých organizací a spolků působících mezi jednotlivými etnickými a národnostními skupinami

10. Pomocí široce působících hromadně sdělovacích prostředků seznamovat všechny občany o způsobech represe a formách postihu pachatelů, kteří se dopustí rasově motivovaného jednání a násilí.

1. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo v teoretické části, za pomoci odborné literatury vysvětlit základní pojmy týkající se rasismu, národnostních a etnických menšin, xenofobie a rasově motivované kriminality, dále popsání kriminogenních faktorů vedoucích k páchání protiprávního jednání, nastínění historického vývoje problematiky rasové nesnášenlivosti na území Čech a Moravy, dále bylo cílem práce stručné vyjmenování a vymezení dané legislativy, a to jak v mezinárodním, tak i ve vnitrostátním měřítku, uvedení části legislativní terminologie a v neposlední řadě vyjmenování konkrétních trestných činů, jejíž skutková podstata je spojena s projevy rasismu a rasové nesnášenlivosti. Cílem bylo rovněž objasnit všechny potřebné faktory ovlivňující kriminální chování jedince a aby výsledky zjištěné při empirické části této práce mohly být prakticky aplikovány.

V praktické části práce bylo mimo jiné vycházeno zejména ze statistických údajů, které však nemohou věrohodně popsat skutečný stav věci, zejména pokud se jedná o rasově motivovanou kriminalitu páchanou příslušníky majoritní částí populace a rovněž tak obecnou kriminalitu, páchanou pro změnu příslušníky jiných etnik a národností na území České republiky. Uvedené údaje není možno oficiálně dokladovat, jelikož rasově motivované skutky nejsou předmětem oficiálních statistik a rovněž tak skutky, kterých se dopustili příslušníci jiných etnik a národností nejsou od roku 2002 statisticky vedeny.

Ze zpracovaných analýz a bedlivého pozorování je zřejmé, že společenské klima v naší republice bylo v uplynulých dekádách velmi příznivé pro páchání rasově motivované trestné činnosti, i když situace se začíná v posledních letech pomalu obracet k lepšímu. Stále širší zájem hromadných sdělovacích prostředků o projevy rasismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie na různých místech naší republiky svědčí o stále rostoucí morální podpoře všem a všemu, co vystupuje proti takovému to konání. Musíme si uvědomit, že osoby, které se podaří orgánům činným v trestním řízení pro zdlouhavých procedurách postavit před soud jsou velmi často pro nedostatek důkazů zproštěni obvinění nebo od soudu odcházejí s poměrně malými tresty. Dále si je nutno uvědomit, že pachatelé rasově motivované trestné činnosti jsou v drtivé většině případů v mladém produktivním věku, což má logicky za následek, že část těchto pachatelů bude v trestné činnosti pokračovat. Toto se opět negativně promítne do celkové kriminality právě tak jako nárůst recidivy. Obecně lze říci, že morálka dnešní populace a to zejména z řad mládeže, je oproti minulosti podstatně uvolněnější. Stále

více dochází k úbytku etiky mezi lidmi a nedostatku odpovědnosti za své jednání. Mnoho lidí zejména v devadesátých letech žilo v jakési porevoluční euforii, kdy si každý užíval svou svobodu a plnými doušky vychutnával demokracii. Mnoho lidí se učilo novému trendu chování například po vzoru nově prezentovaných, většinou amerických filmů týkajících se v převážné míře násilí. Postupem času se z demokracie v myšlení některých lidí stala spíše anarchie, což u mnoha jedinců vedlo k neúctě k autoritám, hodnotám, společenským, ale i zákonným normám. Dotčení lidé měli tendenci se ihned ohánět svými právy a advokáty, nadávali na policejní stát, nepořádek v zákonech a poukazovali na svou nedotknutelnost. Neustále poukazovali a poukazují na cizí nedostatky, ale sami vinu necítily a necítí. Jejich protizákonné jednání, hovořme o kriminálním, se jim v poměru s ostatní závažnější kriminalitou zdálo zanedbatelné a v důsledku toho mnoho z nich necítilo za své jednání vinu.

Kriminalita se jako celek nachází v určité stagnaci a i když čísla policejních statistik vykazují určitý pokles, který však není zcela objektivní, tak není lehké předpovídat další vývoj. Je nutné vzít v potaz mnoho jevů probíhajících v naší společnosti a ještě větší množství jevů, které budou naši společnost a tedy i rasově motivovanou kriminalitu nutně ovlivňovat. Obyvatelstvo České republiky stárne, což je jediný neochvějný fakt, který kriminalitu a zejména kriminalitu mládeže, máme – li na mysli zejména počet spáchaných trestných činů, určitě ovlivní a pravděpodobně již ovlivňuje svým klesajícím trendem. Dochází k výrazným ekonomickým a sociálním změnám, které se promítají do života všech lidí. Zda tyto změny budou pro většinu populace pozitivní či negativní ukáže čas. Zcela určitě tedy dojde k úbytku pachatelů z řad mládeže.

Velmi negativním způsobem se však zcela určitě promítne stále větší rozdíl ekonomické síly vrstev obyvatel. Je zde určité riziko, že se vytvoří skupiny, které budou trvale trpět nouzí, což bude mít také vliv na podíl nárůstu rasově motivované trestné činnosti. Od roku 1990 neustále přibývá tzv. bezdomovců a je nepravděpodobné, že by tento trend zvrátil náš relativně nedávný vstup do Evropské unie, spíše naopak. V důsledku současné hospodářské se stále více prohlubují společenské a hospodářské rozdíly mezi jednotlivými společenskými vrstvami. Přibývá sociálně slabších občanů, kteří se velmi často rekrutují právě z řad minoritních ras a etnik. Tuto skutečnost vnímá většinová část populace velmi negativně a začíná stoupat přesvědčení, že na existenci těchto sociálně potřebných obyvatel doplácí většinová část populace snížením své životní úrovně. Rovněž je nutné počítat s nárůstem kriminality způsobené cizinci na našem území, které rovněž nepřispívá k urovnání národnostní nesnášenlivosti, naopak

spíše rozdmýchává xenofobní nálady v populaci. V této souvislosti si je nutné uvědomit, že Česká republika se již postupně v očích cizinců, zejména z bývalého „Východního bloku“, změnila ze země tranzitní na zemi cílovou.

Odborníci na kriminalitu předpokládají, že současný stagnující trend kriminality bude v krátké budoucnosti ještě chvíli pokračovat. Naše země po roce 1990 prošla již těmi nejzásadnějšími změnami, které velmi razantně ovlivnili právě růst kriminality. Po období zhruba 10 let začala kriminalita stagnovat a to proto, že došlo k jakémusi ustálení společenských změn. Z hlediska problematiky daného typu kriminality lze očekávat i další změny v legislativě spojené s členstvím naší země v Evropské unii a s naším vstupem do Schengenského prostoru.

V současné době snad dochází k určitým, nepatrným změnám k lepšímu. Mnozí lidé si začali uvědomovat závažnost stávající situaci ve společnosti a tak se právě morálka lidí dostává opět do popředí jejich zájmu. Od 1. ledna letošního roku, kdy vešel v platnost nový trestní zákoník, byly vyslyšeny hlasy volající po zpřísnění zákonů a trestů. Média naši společnost doslova zahlcují zprávami o bezohlednosti, rasové nesnášenlivosti a kriminalitě, což u mnoha lidí vyvolává obrat v jejich uvažování pozitivním směrem.

Státní správa rovněž vzala na vědomí změnu společenského klimatu a konečně se jí podařilo prostřednictvím nejvyššího správního soudu zrušit krajně pravicovou Dělnickou stranu, která byla nositelkou a šířitelkou rasové nesnášenlivosti a xenofobie. Je jen otázkou dalšího vývoje a možností, které státní aparát, reprezentovaný námi volenými jedinci pro tyto osoby přichystá a jaké kroky budou podniknuty k zabránění vzniku a šíření podobných extremistických stran a hnutí. Na daném stavu byla, alespoň podle mého názoru nejvíce alarmující stále stoupající míra organizovanosti, konspirace a efektivnosti skutků a projevů uvedené strany. Z hrstky křiklounů se postupem času stala velmi početná skupina dobře organizovaných jedinců, kteří byli schopni, pod záštitou hesel hlásajících rasovou nesnášenlivost efektivně a účinně bránit policistům v prosazování práva a pořádku.

Nejlepší způsob jak do budoucna zabránit šíření a rozmachu národnostní a etnické nesnášenlivosti je podle mého názoru zejména prevence, seznamování mládeže s minoritními etniky, jejich zvyky a obyčeji a v neposlední řadě snaha o co největší začlenění minoritní části populace do většinové společnosti. Důležité je prosté poznání a srovnání jiných kultur s majoritní kulturou té které země. Právě neznalost budí

v lidech strach z neznámého, který plodí xenofobní nálady a rasistické projevy a předsudky.

Na závěr lze uvést, že v boji s rasovou nesnášenlivostí a kriminalitou by měla být stále více posilována úloha zdravého rodinného zázemí, na který by v kooperaci měla navazovat výchova ve školních zařízeních. K ozdravení a změně úhlu pohledu na příslušníky rasových, etnických a národnostních menšin by dále měla dle mého názoru přispět i změna celospolečenského klimatu, směřující zejména k nulové toleranci vůči jakémukoliv projevu rasismu, rasových předsudků a xenofobie. Chceme-li sebe a následující generace před těmito protispolečenskými jevy chránit, musíme zajistit, aby byla veřejnost, a to i laická o rasové kriminalitě a předsudcích s tím spojených co nejvíce pravdivě informována a byly tak mezi lidmi vytvořeny obranné mechanismy, které by se dostaly do povědomí co nejširší veřejnosti. Hlavním cílem je, aby bylo možno včas takovouto činnost nejen rozpoznat, ale hlavně jí řešit a vědět, kde proti ní hledat pomoc. Snad má diplomová práce alespoň částečně k tomu přispěje, a byť jediným člověkem využité informace při ochraně práv, naplní smysl mé práce.

ANOTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce:	Rasové předsudky v současné České kultuře
Příjmení a jméno:	Pešát Jiří
Katedra:	Pedagogiky
Obor:	Pedagogika a správní činnost pro Policie České republiky
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Počet stran:	
Počet příloh:	
Rok obhajoby:	2010
Klíčová slova:	Rasa (lidská), Národnost, Etnikum, Diskriminace
	Xenofobie, Minorita, Trestný čin
Resumé:	
<p>Diplomová práce je zaměřena na problematiku rasismu, rasových a xenofobních předsudků a jejich vlivu na soužití etnik v rámci ČR. Práce popisuje základní problémy v soužití majoritního, českého etnika a dalších, minoritních etnik a národností. V návaznosti se pak snaží prokázat míru obecně rozšířeného povědomí a stupeň domnělé pravdivosti některých předsudků, týkajících se trestné činnosti a jejich pachatelů.</p> <p>Teoretická část popisuje základní pojmy a definice související s tímto závažným jevem vyskytujícím se ve společnosti, dále je zde obsažena stručná sonda do historického vývoje problematiky a je zde rovněž uveden stručný přehled právních norem spojených s potlačováním projevů rasismu.</p> <p>Ve výzkumné části zjišťují a analyzují rasové předsudky a zjišťují stupeň rozšíření rasových stereotypů a rasové nesnášenlivosti mezi vzorkem skupiny obyvatel zastupujícím tzv. většinovou společnost a mezi vzorkem obyvatel pracujících ve služebním nebo zaměstnaneckém poměru příslušníka ozbrojeného bezpečnostních sborů.</p>	

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PECHLÁT, Přemysl a kolektiv autorů. *PRÁVO Podklady k přijímacím zkouškám na právnické fakulty*. 3. vyd. AMOS – Jiří Kadlec, 2002. 248 s. ISBN 80-7169-192-5

HOLOUŠOVÁ, D., KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0458-3

CHRÁSKA, Miroslav. *Základy výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 257 s. ISBN 80-7067-798-8

SOCIOKLUB, sdružení pro podporu rozvoje teorie a praxe sociální politiky. *Romové v České republice*. 1. vyd. Praha: Sociopress s.r.o., 1999, 558 s. ISBN 80-902260-7-8

BUDILOVÁ, L., HIRT, T., a kol., *Policista v multikulturním prostředí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství VARIANTY Člověk v tísní, 2005, 99 s. ISBN 80-903510-1-8

HIRT, T., JAKOUBEK, M. (eds.), *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identity*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství Aleš Čeněk, 2005. 280 s. ISBN: 80-986898-22-9

JAKOUBEK, M. (eds.), *Cikáni a etnicita*. 1 vyd. Praha: Vydavatelství Triton, 2008. 214 s. ISBN: 978-80-7387-105-5

JAKOUBEK, M. BUDILOVÁ, L. (eds.), *Cikánské skupiny a jejich sociální organizace*. 1.vyd. Praha: CDK, 2008. 298 s., ISBN: 978-80-7325-178-9

GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě*. 3. vyd. Praha: Vydavatelství G PLUS G, 1999. 342 s. ISBN: 80-86103-23-4

Propagační materiál. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2008.

Propagační materiál. Praha: Fond ohrožených dětí, 2006.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. 25 s.

ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. Díl I. Obecná část, 3 upravené vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2000. 128 s. ISBN 80-85981-87-4

ZAPLETAL, Josef a kolektiv. *Kriminologie*. Díl II. Zvláštní část, 3 upravené vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 2000. 170 s. ISBN 80-7251-003-7

INTERNETOVÉ ZDROJE

1) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 4. 5. 2006, 4. 5. 2006 [cit. 2010-03-28]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodnost>>.

2) *Wikipedia the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16.6.2008, [cit. 2010-03-28]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lidsk%C3%A1_rasa>.

3) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Etnikum>>.

4) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Diskriminace>>.

5) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>>.

6) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Imigrace>>.

7) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Minorita>>.

8) *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trestný_čin>.

9) In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, [cit. 2010-04-13]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Listina_z%C3%A1kladn%C3%ADch_pr%C3%A1v_a_svobod>.

10) *Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace* [online]. 1965 [cit. 2010-04-14]. Infocentrum OSN v Praze. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-ras.diskriminace.pdf>>.

11) *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* [online]. 1966 [cit. 2010-04-14]. Infocentrum OSN v Praze. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-abc.a.polit.prava.pdf>>.

12) *Charta základních práv Evropské unie* [online]. 2000 [cit. 2010-04-14]. Český Helsinský výbor. Dostupné z WWW:

<<http://www.helcom.cz/view.php?cisloclanku=2005040701&PHPSESSID=1f7063f0566fda2874b56d5da5958fed>>.

13) *Evropská charta regionálních a menšinových jazyků* In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, , [cit. 2010-04-14]. Dostupné z WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_charta_jazyk%C5%AF>.

14) *Ústava České republiky* [online]. 1992 [cit. 2010-04-14]. Parlament České republiky . Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

15) *Listina základních práv a svobod* [online]. 1993 [cit. 2010-04-14]. Parlament České republiky. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>>.

16) *Trestní zákoník* [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Businesscenter.cz. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast1h2d1.aspx>>.

Příloha 1

Anonymní dotazník k problematice rasové předsudky ve společnosti

Vážený respondente,

Dovoluji si požádat o vyplnění dotazníku nutného k provedení výzkumu postojů a názorových stereotypů ve vztahu k jiným etnikům. Dotazník a uvedené odpovědi jsou naprosto anonymní. Zaručuji, že uvedená data a odpovědi nebudou zneužity a použity pro jiné účely. Děkuji za Váš čas strávený vyplněním dotazníku.

1. Jste občanem České republiky?
 - a) ano
 - b) ne
2. Uveďte vaši národnost?
3. Proč máte svou národnost
 - a) především proto, že jsem ji zdědil po rodičích
 - b) především proto, že ji mám uvedenou v rodném listě
 - c) především proto, že se s touto národností ztotožňuji
 - d) jiný důvod (uveďte).
4. Jste nebo byl jste příslušníkem Policie ČR, případně jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
 - a) ano
 - b) ne
5. Pokud ano, uveďte kterého
6. Je nebo byl někdo z vaší blízké rodiny příslušníkem Policie ČR nebo jiného ozbrojeného bezpečnostního sboru?
 - a) ano
 - b) ne
7. Pokud ano, uveďte kterého
8. Stal jste se Vy sám nebo osoba vám blízká obětí činu, jehož pachatelem byl příslušník jiné národnosti?
9. Pokud ano, uveďte národnost pachatele.
10. Souhlasíte s tvrzením že: „ Rómové jsou častějšími pachateli drobných krádeží než zbývající části obyvatelstva? “

rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím
--------------	-----------	----------	-------------	-------

11. Souhlasíte s tvrzením že: „Občané post – sovětských zemí jsou pravděpodobnějšími pachateli násilné trestné činnosti zejména trestných činů vydírání a nájemných vražd? “

rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím
--------------	-----------	----------	-------------	-------

12. Souhlasíte s tvrzením že: „ Příslušníci Vietnamské národnosti se v ČR dopouštějí zejména majetkové trestné činnosti související s neodváděním daní z prodeje nelegálně dovezeného zboží? “

rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne	nevím
--------------	-----------	----------	-------------	-------

13. Která z uvedených národnostních skupin se podle vašeho názoru v největší míře dopouští trestné činnosti související s držením a prodejem zejména tzv. „ měkkých “ drog. (nehodící se škrtněte)

Ukrajinci - Rómové - Vietnamci

14. Při jízdě tramvají do této na zastávce přistoupí skupina Rómů. Jak na jejich přítomnost zareagujete? (nehodící se škrtněte)

Nereaguji na to, je mi to jedno	zkontroluji si tašku a peněženku	raději vystoupím	nevím
---------------------------------	----------------------------------	------------------	-------

15. Přispěl jste na sbírku určenou na pořízení nového domova pro romskou rodinu z Vítkova, která se stala obětí žhářském útoku radikálů?

- a) ano
b) ne

16. Pokud ano, z jakého důvodu jste se tak rozhodl?

uveďte.....
.....

17. Žijete nebo žil jste někdy v lokalitě kde bydleli v těsné blízkosti příslušníci jiných národností ?

- a) ano
b) ne

18. Vadilo by Vám bydlet v sousedství romské rodiny?

- a) ano
b) ne

19. Pokud ano

proč?(uveďte).....
.....

20. Náhodou jste vyslechl rozhovor cizích osob, které se bavily o 18 - leté ženě, matce celkem tří dětí. Jaké je zmiňovaná žena podle Vašeho názoru národnosti ? (nehodící se škrtněte) :

české	ukrajinské	romské	nevím, nedovedu to odhadnout
-------	------------	--------	------------------------------

21. Myslíte si, že některé národy jsou pracovitější než jiné? Příslušníci které z uvedených národností mají podle vašeho názoru největší sklon k lenošení?

Češi	Ukrajinci	Romové	nevím, nedovedu to posoudit
------	-----------	--------	-----------------------------

22. Při nakupování v supermarketu se ve vaší blízkosti pohybuje skupiny Rómů. Všimnete si, že jeden z nich ukrývá vystavené zboží do kapes pod bundu a následně zamíří k pokladnám. Jak se zachováte?

- Jdu za pracovníkem ostrahy prodejny a na pachatele krádeže jej upozorním
- Neudělám nic, protože supermarket drobná krádež vážněji nepoškodí
- Zadržím pachatele krádeže a přivolám policejní hlídku
- Dělám jako by nic, protože se domnívám, že cokoliv udělám je zbytečné. Přeci každému je známo, že Rómové mají krádež „ v krvi “ a i když jsou chyceni, kradou stejně dál.
- Nevím, nedovedu to posoudit

23. Při nakupování v supermarketu se ve vaší blízkosti pohybuje skupiny Vietnamců. Všimnete si, že jeden z nich ukrývá vystavené zboží do kapes pod bundu a následně zamíří k pokladnám. Jak se zachováte?

- Jdu za pracovníkem ostrahy prodejny a na pachatele krádeže jej upozorním
- Neudělám nic, protože supermarket drobná krádež vážněji nepoškodí
- Zadržím pachatele krádeže a přivolám policejní hlídku
- Dělám jako by nic, protože se domnívám, že cokoliv udělám je zbytečné. Přeci každému je známo, že Vietnamci mají krádež „ v krvi “ a i když jsou chyceni, kradou stejně dál.
- Nevím, nedovedu to posoudit

24. Nakupujete s manželkou v supermarketu a ve vaší blízkosti zaznamenáte pohyb skupinky romských žen, Vietnamských mladíků a německy hovořících zákazníků. Náhle manželka zjistí, že jí byla z kabelky odcizena peněženka. Kdo a proč je podle Vás nejpravděpodobnějším pachatelem ?

- a) Skupina romských žen, protože je všeobecně známo, že tyto se často dopouštějí drobných krádeží
- b) Skupina vietnamských mladíků, protože příslušníci této národnosti jsou proslulí svoji lakotou a touhou po penězích
- c) Skupina německy hovořících zákazníků, protože tento národ je známý svoji cílevědomostí a organizovaností, ať již je cíl jejich snažení jakýkoliv.

25. Cestou kolem dětského hřiště míváte hlučnou skupinu romských dětí, které demolují zařízení hřiště. Jak se zachováte ?

- a) Jdu dál a dělám, že jsem nic neviděl, protože se řídíte heslem „ co tě nepálí, nehas “
- b) Zastavím a děti napomenu, protože není správné ničit společný majetek.
- c) Jdu dál a dělám, že jsem nic neviděl, protože se jedná o romské děti a ty jak známo jsou nevychovatelné.

26. Na zakázku při provádění rekonstrukčních prací na vašem rodinném domku se vám přihlásí skupina stavebních dělníků romské, ukrajinské a české národnosti. Kterou z uvedených skupin přijmete a proč?

- a) Rómy, protože
- b) Ukrajince, protože
- c) Čechy, protože.....
- d) Je mi to jedno, neposuzuji je podle národnosti

Příloha 2

Překlad anotace z českého do anglického jazyka

THE ANNOTATION

This diploma work is intent on the problems of racism, racial and xenofobical prejudices and their fluences to the coexistence of ethnicities in the scope of the Czech Republic. The work describes basic problems in coexistence of major Czech ethnicity and other minor ethnicities and nationalities. In sequence with this it endeavours for prove a rate of commonly extended consciousness and level of assumed truth of some prejudices dealing with criminality and their offenders.

The theoretic part describes basic notions and definitions related with this consequential phenomenom that occurs in a society. Further a brief probe to the historic evolution of these problems is contained here and a concise survey of law norms connected with a repression of racism manifestations is mentioned here too.

In the experimental part I ascertain and analyze racial prejudices, a level of enlargement of racial stereotypes and a racial intolerance among a sample of a group of inhabitants who represent so-called major society and among a sample of inhabitants who works as police officers or as employees of other safety corps.